

ROSTRA

ECONOMICA

Introductie
Ken uw verenigingen

188

Wie een carrière bij Price Waterhouse start, loopt het risico snel door te groeien.

Carrièreplanning is voor aankomende bedrijfs-economen vooral een afweging tussen risico en rendement, waarbij opleiding, begeleiding en doorgroeimogelijkheden een belangrijke rol spelen.

Sterke persoonlijkheden die bereid zijn zich in te zetten voor de organisatie, verantwoordelijkheid willen dragen, commercieel kunnen denken en een gezonde dosis ambitie hebben kunnen bij Price Waterhouse al snel heel ver komen. Wie bij Price Waterhouse komt werken, promoveert namelijk al na twee jaar tot Senior, waarna een snelle doorgroei tot Assistant Manager, Manager, Senior Manager en uiteindelijk tot het Partnership mogelijk is.

Price Waterhouse Worldfirm.

Price Waterhouse is een wereldwijde organisatie die voorziet in uitgebreide dienstverlening op het gebied van Accountancy, Belasting-, Organisatieadvies en Corporate Finance.

In Nederland is Price Waterhouse gevestigd in Amsterdam, Den Haag, Deventer en Rotterdam.

Bij deze vestigingen bestaat grote behoefte aan jonge, bijna of net afgestudeerde bedrijfs-economen die kiezen voor een carrière in de accountancy.

Investeren in de toekomst is investeren in mensen.

Price Waterhouse kent een zeer uitgebreid programma van interne opleidingen die niet alleen in Nederland, maar ook in de overige Europese landen gegeven worden.

Daarnaast zorgt Price Waterhouse voor intensieve begeleiding door ervaren managers van Price Waterhouse die als vraagbaak fungeren en die tevens zorg dragen voor een voortdurende persoonlijke begeleiding.

Kiezen voor Price Waterhouse betekent een keuze voor een stimulerende, dynamische omgeving waar carrièrekansen ruimschoots aanwezig zijn.

Wie geïnteresseerd is, neemt vrijblijvend contact op met Marjolein Meijer van Personeelszaken.

Postbus 881, 3000 AW Rotterdam, 010 - 400 83 69.

Price Waterhouse

**Rostra ontleedt
genadeloos het leiderschap
pag. 12**

**Grenzeloos studeren, elke
maand de ervaringen van een
FEE-student in het buitenland
pag. 22, 23**

**Bien s'ur,
een nieuw studiejaar,
een nieuw studentbestuurslid
pag. 25**

E. van Dijk, R.J. Roet & E. Kaper

Esther van Dijk

Margreth Hoek

Annemiek Jutte

Esther van Dijk

Robbertjan Roet

H. Wentzel

mw.drs. C. Lemmens

mw.drs. B. Boots

drs. F. van der Helm

Jacco Kroon

E. Bien

H. Strikker & R. Heiloo

4 Kinderoord voor eerstejaars

6 Binnengedrongen in de Verenigde Naties

9 Facts & Figures van een nieuwe Prof.

10 De ratio van het spel

12 Het ongrijpbare van de leider

14 Ken uw faculteiten

17 Suriname's zendelingen

18 De wereld op z'n kop

21 Lustrum in zicht

22 Studeren in een exotische stad

23 Grenzeloos studeren

25 Agenda

25 Schweinerei

25 Bien s'ur

27 House-party 161, deel 3

REDACTIONEEL

Economie is uit!

Waren we in het verleden goed voor ruim 750 eerstejaars studenten, nu willen nog maar 490 'groentjes' onze collegezalen bevolken. Het zal niet eenvoudig zijn voor de economen, belijders van het stabiele groeipad, de gevolgen van de onafwendbare krimp onder ogen te zien. Minder studenten betekent altijd nog minder centen!

Hoe heeft het zover kunnen komen?

Jammer dat onze vijftonner Van Dijk geen tijd meer heeft om dat te onderzoeken. Er is toch voldoende geïnvesteerd in mensen en gebouwen? Kan het zijn dat de studentenfaciliteiten in het nieuwe gebouw niet naar wens zijn? Of is de studentonvriendelijke reputatie van het personeel ook al buiten de faculteit doorgedrongen? En wordt het niet tijd om een professioneel reclamebureau in de arm te nemen? Of zou het toch gewoon weer de varkens-cyclus zijn?

Groen of niet-groen, De Rostra blijft er voor jou!

Blad van de Faculteit der
Economische Wetenschappen en
Econometrie van de Universiteit van
Amsterdam

Nummer 188, September 1992

Redactie:

Sander de Bruyn

Esther van Dijk

Andreas de Groot van Embden

Liesbeth Heidstra

Margreth Hoek

Dr. E. de Jong

Annemiek Jutte

Dr.ir. H. Koster

Jacco Kroon

Robbertjan Roet

Robbert Tiemens

Fotografie:

Hans Lingeman

Marian Vleerlaag

Agenda:

Agendapunten moeten minstens zes
weken van tevoren bij Rostra worden
aangemeld.

Adreswijzigingen:

Studentenadministratie,

Nieuwe Doelenstraat 15

1012 CP Amsterdam

Voor reacties, brieven en (open)
sollicitaties is de redactie bereikbaar
op:

Kamer 0.05 (E3) Roetersstraat 11

1018 WB Amsterdam

Tel.:(020) 525.4297

Ingezonden brieven, artikelen en
studierapportages
kunnen worden ingekort.

Voorpagina:

Eerstejaars, door Hans Lingeman

Verschijsning:

9 keer per jaar in een oplage van
5000 ex.

Advertenties:

Tarieven op aanvraag verkrijgbaar.
Opdrachten schriftelijk t.a.v. de
penningmeester.

Advertenties in dit nummer van:

Arthur Andersen

ING bank

Moret, Ernst & Young

Price Waterhouse

PTT

Unilever

VB Accountants

Zet- en drukwerk:

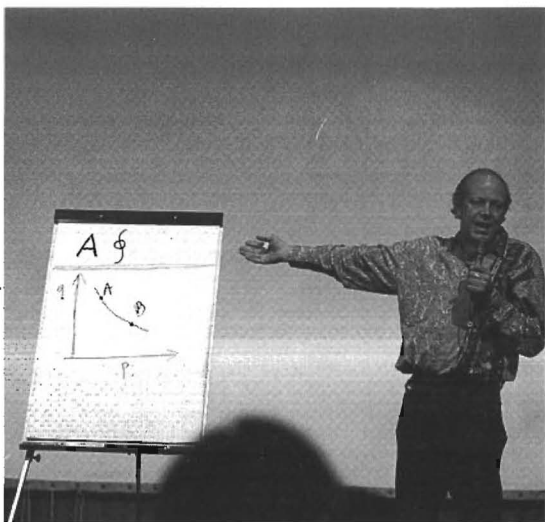
De Bussy Ellerman Harms BV.

ISSN 0166 - 1485

Wanneer we op de tweede dag het kamp binnenvallen is het avondeten net genuttigd en zit de commissie aan de koffie. Acht mensen maar liefst zijn er nodig om alles te regelen en de orde te handhaven, Erik Dirksen voor de achtste maal als voorzitter, Frans Klijn als penningmeester en zes studenten. Nou ja, orde handhaven? Tot zover is er alleen een deur van de bioscoopzaal gesneuveld, die je volgens Dirksen met drie bierkragen nog niet stuk krijgt en heeft een Mercedes tijdens de dropping een deukje opgelopen. Ook zou er iemand met een stoel door een telefooncel zijn gezakt. Toch ziet Dirksen er nog redelijk uit, hij is dan ook niet ontevreden tot zover: "Het gaat een stuk beter dan vorig jaar. Nu zitten er tenminste geen etterbakken bij."

LIEVE EERSTEJAARS

De commissie heeft het wat moeilijker met zichzelf. Floor en Margot, twee ervaren onafscheidelijke commissieleden hebben respectievelijk een hersenschudding en gescheurde enkelbanden opgelopen toen ze even uit elkaar waren, zo vertellen de andere leden ons. Margot ontdekte nl. dat de bumper van de discobus niet zo stevig was als ze dacht. In het zwembad bleek dat het hoofd van Floor niet bestand was tegen het vallende gewicht van éne Patrick. Gelukkig zijn de eerstejaars zo lief dat ze af en toe een kijkje komen nemen op de ziekenzaal, waar deze twee 'helderziende' dames al lagen. Hadden ze het lot maar niet moeten tarten. Ruim een half uur later dan gepland staat de commissie op en gaat de jaarsjes uit hun slaapzalen en keukens halen. Om half negen start het Japanforum in de enige bioscoopzaal die het kinderoord rijk is. Knaack geeft, erg makkelijk, een herhaling van zijn college micro III, dat de

Oude-rot-in-de-wiskunde Herman op zijn best.

Kinderoord voor ee

Half chagrijnig, half opgelucht dat je niet meer de hele dag op je gat kunt liggen stap je na de zomervakantie de faculteit binnen. Meteen raak je bedwelmd door een walm van rook en bier. En dan zie je ze: de 330 nieuwe economiestudenten. Ze zijn gezellig aan het borrelen. Melancholie maakt zich meester van je, helemaal wanneer je hoort dat het introductieprogramma nog net zo is als in jouw jaren. Ze moeten zelfs weer op 'kamp'. Rostra kampeerde een dagje mee op het kinderoord 'De Schaarshoek' voor een korte sfeerimpressie.

Robbertjan Roet, Esther van Dijk en E. Kaper

zaal wat onrustig maakt. Gelukkig grijpt Dirksen op zijn bekende militaristische wijze in. Tegenover een opeens muistil publiek steekt de heer Steinbuch van Akzo een verhaal uit de praktijk af: hoe breng je de export van bloembollen naar Japan op gang? Overspoeld met zoveel economische wijsheden zakt iedereen na afloop onderuit voor een film tot onze held het podium betreed...

legebanken ontdekt en achtergelaten te hebben. Hij krijgt een biertje. Wankelend

Monument van het kinderoord

WISKNUDE

Rond middernacht komt oude-rot-in-de-wiskunde Herman ten Napel alvast vertellen welke grote gruwelijkheden de eerstejaars uithalen bij wiskundetentamens. De stemming zit er mede door het tijdstip en het biergebruik goed in. Herman steekt flink de draak met degenen die alleen wiskunde A op school hebben gedaan: "Die kunnen echt soms... dat rekenwerk, dat is zó vreselijk slecht!", dit leidt uiteraard tot groot vermaak van de 'B-wiskundigen'. Eén voorbeeld betreft het vindingrijk oplossen van een aftrekking van twee wortels: zo werd $\sqrt{5} - \sqrt{1}$ gereduceerd tot $\sqrt{4} = 2$, geni(♫)aal! Met Herman in ons midden betreden wij de 'scheepsbar'. Ina Kamermaand deelt grif jonge jenevers uit en laat terloops wat los over spanningen met docenten in de lift. Herman bekent zijn enige echte vlam vier jaar geleden in de col-

kijken we nog even rond in de disco: Amsterdammers met lange blonde krullen, swingende dames en weinig klefheid op de banken. De commissie wordt gedeeltelijk in het zwembad gegooid, Rostra zoekt het bed op.

CARRIEREFORUM

Donderdagochtend, na het innemen van de nodige dosis cafeïne en enkele boterhammen, staat het optreden van vier alumni van de FEE op het programma. Zij zijn uitgenodigd om de economen in spé toe te spreken over hun carrière. Nummer vier beschouwd zijn (wetenschappelijke) loopbaan als AIO bij nader inzien als mislukt en laat verstek gaan. Anne-Ismaël Leemhuis valt met de deur in huis met zijn bewering dat er de laatste tijd een negatief beeld van de arbeidsmarkt voor economen heerst. Zelf is hij sinds vorig jaar beleidsmedewerker onderzoek op het bureau van onze faculteit. Hij beschouwt zichzelf als exponent van de nieuwe garde op dit bureau die de dynamische omgeving als een interessante uitdaging ziet. De oude

Erstejaars

garde heeft liever de oude vertrouwde zekerheid weer terug. Op de vraag van onze sympathieke studieadvieser Ina Kamer- man, waar zij door hem ingedeeld wordt, reageert hij later met een charmante glimlach. Naast Anne Leemhuis kijkt Leon Muurland in een modieus accountantsachtig rood pak, het eerstejaarspubliek in. Hij gaf zijn saaie baan bij een accountantskantoor op om economie te gaan studeren. Algemene economie vond hij veel te moeilijk, dus koos hij de weg van de minste weerstand, je raadt het al: bedrijfseconomie. In zijn vijfde studiejaar kreeg hij door een bedrijvendag weer belangstelling voor het vak van de 'cijferneukers'. Hij gaf met enige moeite zijn vrije leventje op en met z'n doctoraaldiploma op zak schreef hij zich in voor een accountantsopleiding. Dat werd dus werken en studeren tegelijk. Nu voelt hij zich bij KPMG als een vis in het water.

'DE SCHAVER'

De hekkesluis, Peter Tunesma veroorzaakt meteen hilariteit met zijn carrière. Hij ging economie studeren en vatte het idee op daarin leraar te worden, aangezien zijn vader dat ook was en nooit een slecht humeur had. Hij ontdekte *de Marketing* en liet zijn pedagogische roeping voor wat het was, of misschien wel nooit was geweest. Deze sportliefhebber die in zijn UvA-voetbaltijd heel beeldend 'de Schaver' werd genoemd, viel met z'n neus in de boter bij het specialisatievak marketing. Hij volgde in het kader hiervan namelijk een stage bij SBVH (Stichting Betaald Voetbal Haarlem), die hij over een jaar uitsmeerde. Nu noemt hij zichzelf produktmanager in de farmacie. Winst maakt hij door meteen de dag na het aflopen van een patent een produkt op de markt te gooien, twintig procent onder de prijs. De 'Schaver' is tevreden: "alles loopt lekker, is vreselijk leuk en hartstikke interessant." Rostra voelt zich genoodzaakt eens goed over haar carrière na te gaan denken en stapt op het boemeltje naar huis.

HOOP?

Kortom, wees gerust. Het kamp van '92 zag er goed uit. De jongste economen van de UvA ogen blij en redelijk gemotiveerd. Zou er dan toch nog hoop zijn voor de FEE?

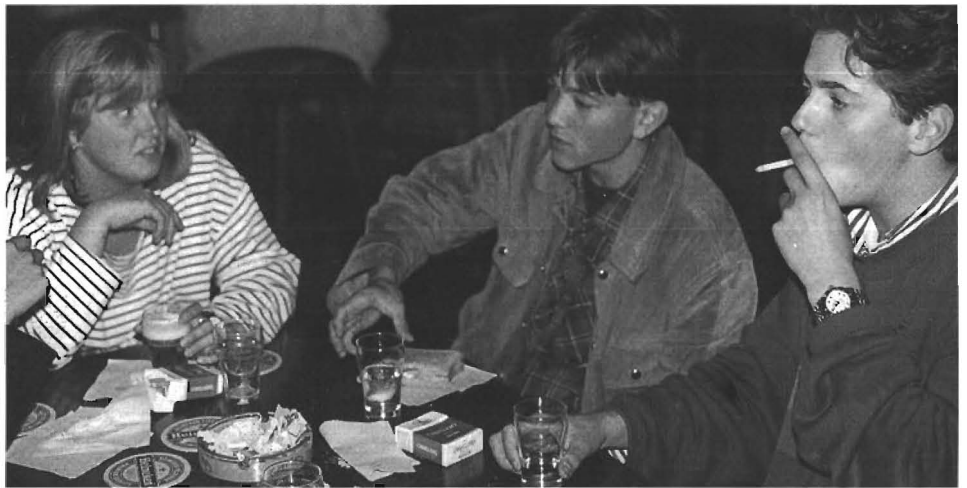

Foto: Hans Lingeman

Waarom economie? Ik wil weten waarom mensen Marlboro roken en geen Gauloise.

Boer Klonie

Ook onze econometristen en actuarissen mochten op kamp. Rostra bleef thuis, E. Kaper vloog uit: een dagje op bezoek bij boer Klonie.

Op deze 'economenweek' sloot het introductieweekend van Actuarieat en Econometrie naadloos aan. Voor de groep A&E'ers werd vrijdagavond om tien uur een extra Assense bus en een Ellerthaarse huifkar ingezet om ze 2 km. ver het bos in

Jeroen. Het bleek dat een pan, een lepel, de vloer en een kruiwagen wel erg veel op elkaar leken, zodat ook met de vloer werd kennisgemaakt. De prijzen, variërend van een jaar lang gratis bloemen en een week-

end wenen zorgden er voor dat de avond nog langer en gezelliger werd. Enkele steekwoorden: 'Katsjikke-Prrrr', 'Fontanellen' en 'Kijkdozen'. Toen de laatsten naar bed gingen, begon het lopend ontbijt, dat gedeeltelijk buiten werd gegeten, vooral door de wespen. Zaterdagmiddag zag half Drenthe voor de eerste maal bus 21 naar Emmen in volbemande toestand langskomen. Eenmaal gearriveerd kon men kiezen tussen een bezoek aan de dierentuin, waar de dieren zich bijzonder met ons vermaakten, of het subtropisch zwemparadijs, dat "Waaanzinnig" en vooral nat was. Het avondmaal, de Risotto van Annelies en Gisella, met hulp van Angela en Geerke bereid, ging er daarna in als koek. Na de spontane afwas werd eindelijk duidelijk dat het "verfuurtje" eigenlijk een door Gisella, Angela en Stefan bedachte combinatie van 'Gotcha', 'Paintball' en 'Vlaggeroof' was. Dit leuke spel in het koude bos kwam uiteindelijk uit bij de bar, en het werd daar nog erg laat en gezellig.

Foto: Emiel Kaper

Hoeveel eerstejaars kunnen er in een huifkar?

te brengen. Daar aangekomen werd het weekend op de kampeerboerderij van boer Klonie ingeluid met een namenspel. Daarna gingen de acht groepen elkaar te lijf in het pollepelspel van Evelien en

lig.

Emiel Kaper is vijfdejaars econometriestudent

Veertig verdiepingen onder Boutros Boutros Ghali stap ik uit de lift van de toren der Verenigde Naties (VN). Een eindeloze gang, secretaresses die druk aan het kletsen zijn en vele kamertjes met aan weerszijden onleesbare naambordjes. Gelukkig zie ik temidden van deze schijnbare chaos opeens een Hollands hoofd (halfgeschoren baard), druk Amerikaans knauwend aan de telefoon, buiten de deur uitsteken. Hij gebaart me alvast naar zijn kamer te gaan: ettelijke dozen Xerox-papier op tafel, de muur is één kast vol weggefrommeld papier, een miniatuur VN-vlag wappert wat verloren op een stokje voor het raam en ergens staat nog een computer.

Raymond Greeve (25) stapt na vijf minuten de kamer binnen. "Sorry, maar de baas belde op van vakantie." De baas blijkt later Victoria te heten en een 'bitch' te zijn zodat Greeve het telefoongesprek wel netjes af moest maken.

BEGINNEN BIJ NUL

"Ik had in 1991 m'n bul behaald in Europese studies met rechten als hoofdvak, viel al drie jaar op een schone Amerikaanse en was erg 'open-minded'. Zonder beurs of wat dan ook besloot ik in de zomer naar New York te gaan. Een kamer vinden was geen probleem: randje Central Park, vlakbij Amsterdam Street. Alleen de huur rees de pan uit: 400 dollar per persoon." Met enige moeite vindt Greeve een baantje als pannensetverkoper. 's Ochtends staat hij om zes uur op om tot 's avonds half tien langs de deuren gaan. De Amerikaanse mentaliteit kennende is Greeve aanvankelijk bereid om laag te beginnen maar na twee weken houdt hij het voor gezien.

De balie van een cd-winkel biedt nog enige tijd uitkomst, dan wordt het echt tijd om stappen te nemen. In Nederland heeft Greeve al langs de officiële weg geprobeerd om een stage bij de Verenigde Naties (VN) te regelen, maar hij kreeg daar een 'nee' te horen. Dus gaat hij er nu zelf op af. Via via kent hij een Nederlandse die groepen toeristen rondleidt. Zij nodigt Greeve uit voor een receptie

van alle Nederlandse werknemers bij de VN. Hij herinnert het zich nog als de dag van gisteren: "De hele avond heb ik met zoveel mogelijk mensen zitten lullen en m'n verhaal gedaan. Net toen ik helemaal stuk wilde weggaan, gaf een vent me zijn kaartje: of ik hem de volgende ochtend op wilde bellen. Door hem kreeg ik binnen

Binnengedrongen in

Het grote verschil tussen New York en Amsterdam? Lig je in Amsterdam in de goot, dan trekt de overheid een sprintje en je bent gered. In New York trapt ze je nog wat verder de goot in. Toch kon Raymond Greeve, net afgestudeerd, de 'big apple' niet weerstaan. Na twee maanden onderaan de New Yorkse ladder wist hij daar tot de Verenigde Naties door te dringen. Nu mag hij zich 'counselor' noemen. Rostra zocht hem op in de grote gebouwen aan de East River voor het hoe en waarom van zijn stage en baan bij de VN.

Esther van Dijk

een week een gesprek op de economische afdeling."

GEEN ECONOMIE, GEEN WP

Tijdens het sollicitatiegesprek vraagt zijn toekomstige baas of Greeve het Word Perfect beheerst? Nee. Of hij dan Lotus kan? Nee. Of hij economie heeft gestudeerd? Nee, alleen als vrij onderdeel bij Europese Studies. Driemaal nee. Greeve beweert echter alles te willen doen, van kopiëren tot koffie schenken en na lang volhouden krijgt hij in augustus een 'intership' (stage) aangeboden.

Met kopiëren en koffie schenken blijkt het

het opstellen van een lijst met Japanse acquisities: welke bedrijven hebben de Japanners tot nu toe overgenomen in de Verenigde Staten. Zo gaat het zes maanden door tot december '91. Greeve ontvangt geen rooie cent voor zijn verdiensten.

Je leert aggressief en bot te zijn

Van negen tot vijf zit hij vrijwillig bij de VN en van vijf tot tien 's avonds werkt hij uit noodzaak bij 'Chocolada', een Nederlands winkeltje in East Village, hartje Manhattan. Hiervan kan hij net z'n huur en een paar hamburgers betalen. Na zes maanden is Greeve een hele VN-ervaring rijker. Rond december wil hij iets nieuws beginnen en komt het plan bij hem op naar Law School te gaan. Vlijtig vult hij formulieren in. Na een maand ziet hij wel in dat deze droom voor hem in rook zal opgaan. "Helaas, zelfs de cijfers van m'n propedeuse

bleken mee te tellen. Bovendien zou de gemiddelde school me \$30.000 per jaar gaan kosten. Ik was een zessenkoning en kon het bezit van het collegegeld niet aan-nemelijk maken."

HOTSJOTS EN SCHREEUWEN

Een illusie armer besluit Greeve verder te

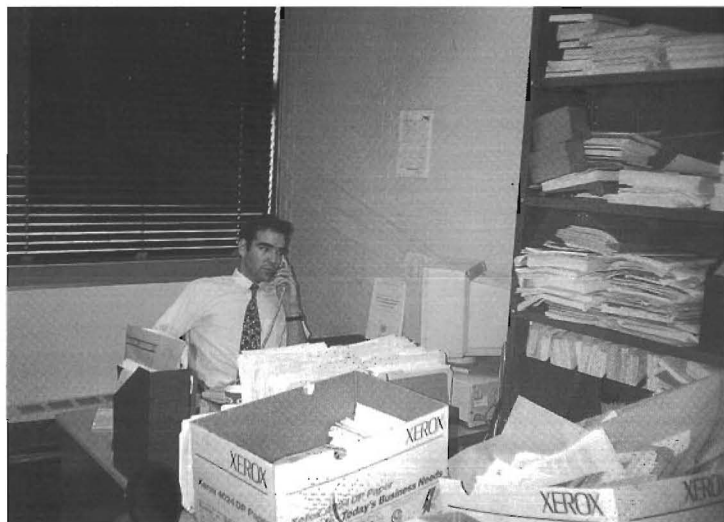

Foto: Danna Huinck

Greeve op kantoor

erg mee te vallen. Hij begint met het lezen en samenvatten van talloze papers. Zijn tempo ligt in het begin wat lager dan dat van de gemiddelde VN medewerker, zo geeft hij eerlijk toe, aangezien de Engelse economische terminologie wel wat verschilt van het doorsnee Engels waarmee hij vertrouwd is. Zijn volgende opdracht is

de Verenigde Naties

gaan bij de VN, nog steeds onder 'inter-ship'-voorwaarden. Met zijn rechtenaspiraties vertrekt hij van de economische afdeling naar de juridische. Daar rolt hij vanzelf in de grotere projecten. De eerste 'hot shot' die hij ontmoet is de minister van justitie van Bangladesh. Samen met hem en Victoria, Greeve's nieuwe baas, werkt hij aan het project 'corruptie'. Victoria en genoemde minister hebben een nieuw plan voor de VN ontworpen om wereldwijd corruptie tegen te gaan, zowel op financieel als crimineel gebied. "Van december tot maart werkten we naar de climax toe: een conferentie in Frankfurt. Ik moest vooral wetten verzamelen en artikelen lezen en uitkiezen om een bibliografie voor de conferentie in elkaar te draaien."

Greeve weet de combinatie van stage en 's avonds het chocoladewinkeltje vol te houden. "Het was afzien, maar ondertussen heb ik veel geleerd. In de eerste plaats om agressief te zijn. Alles verloopt hier verschrikkelijk bureaucratisch. Wil je bijvoorbeeld een fax versturen, dan heb je daarvoor een handtekening van je baas nodig. Zo vertraagt alles, en dat op de Verenigde Naties! De eerste tijd heb je nog respect voor iedereen maar wil je wat gedaan krijgen dan moet je wel bot zijn. Het begint al bij de secretaresses. Bijna allemaal zijn ze 'Filipinos' en ratelen aan één stuk door met elkaar. Dus wanneer je haast hebt wordt het letterlijk schreeuwen, tegen de secretaresses en tegen je collega's. Voor bepaalde projecten kan je gewoon geen 'nee' accepteren en moet je net zolang lullen en je stem verheffen tot je een 'ja' krijgt."

Na driekwart jaar VN heeft Greeve voldoende ervaring om eindelijk een contract te eisen. In april heeft hij het gehad met dertien uur werken per dag en zet zijn baas Victoria voor het blok: of een contract of hij gaat terug naar het tulpenlandje. De vol-

gende dag ligt er een tijdelijk contract op zijn bureau. Greeve heet nu 'consultant' en gaat 2000 dollar per maand vangen.

KOFFIE DRINKEN MET ONDERMINISTERS

Met Greeve's ervaring stijgt ook het niveau van de projecten die hij voorgeschoteld krijgt. Zijn afdeling gaat Oost-Europa ad-

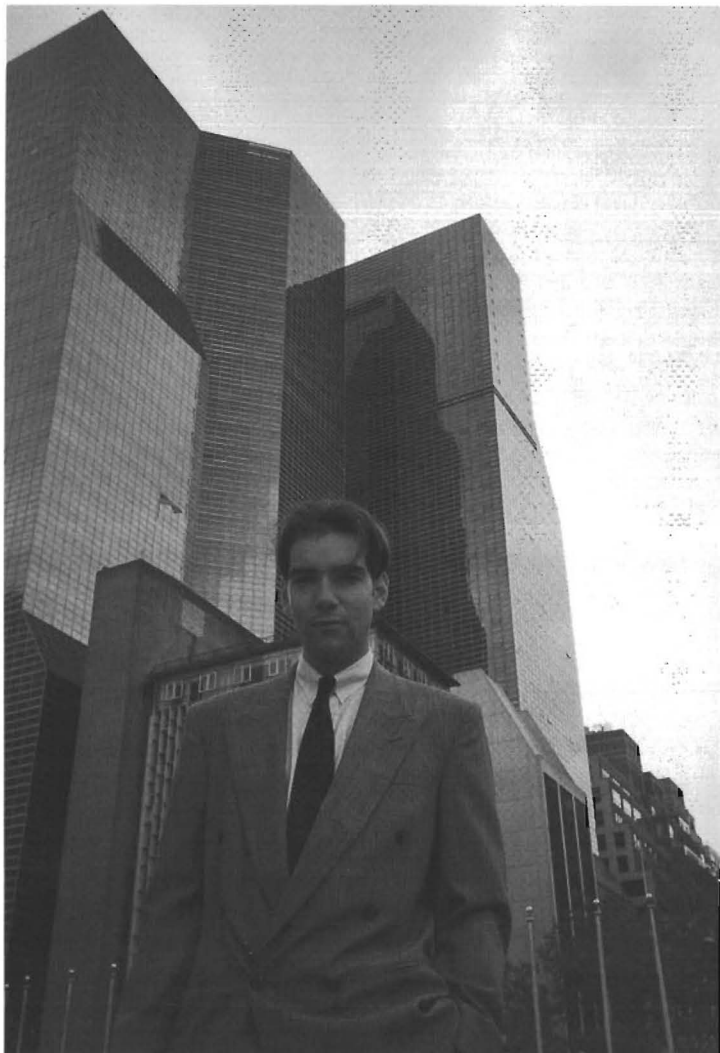

Foto: Darina Huinck

Van pannensetverkoper tot 'counselor', niet slecht

viseren over het aanpassen van het belastingsysteem. Rusland, Kazachstan, Oekraïne, Polen, Hongarije, en Tsjechoslowakije hebben hun economie opengegooid en zijn genooddaakt een nieuw belastingsysteem in te voeren. Greeve stelt vragenlijsten op over de werking van hun nieuwe systeem en stuurt ze naar de desbetreffende onderministers van financiën. Ondertussen worden de 'tax ex-

ecutives' van alle grote Amerikaanse bedrijven uitgenodigd voor een tweedaagse conferentie met de zes Oosteuropese onderministers in juni. Nog steeds is Greeve trots op het project: "Dit is het eerste open en eerlijke gesprek dat gevoerd is tussen de top van het Amerikaanse bedrijfsleven en de Oosteuropese overheid. Bedrijven als General Motors, AT&T, General Electric, de Citybank, Ernst & Young en Colgate konden vragen stellen over onduidelijke belastingtechnische regelingen of over eventuele komende veranderingen in de systemen. Uniek. Een leuke bijkomstigheid

is dat je als organisator twee dagen met die mensen optrekt, lekker dineren of lullen in de koffielounge."

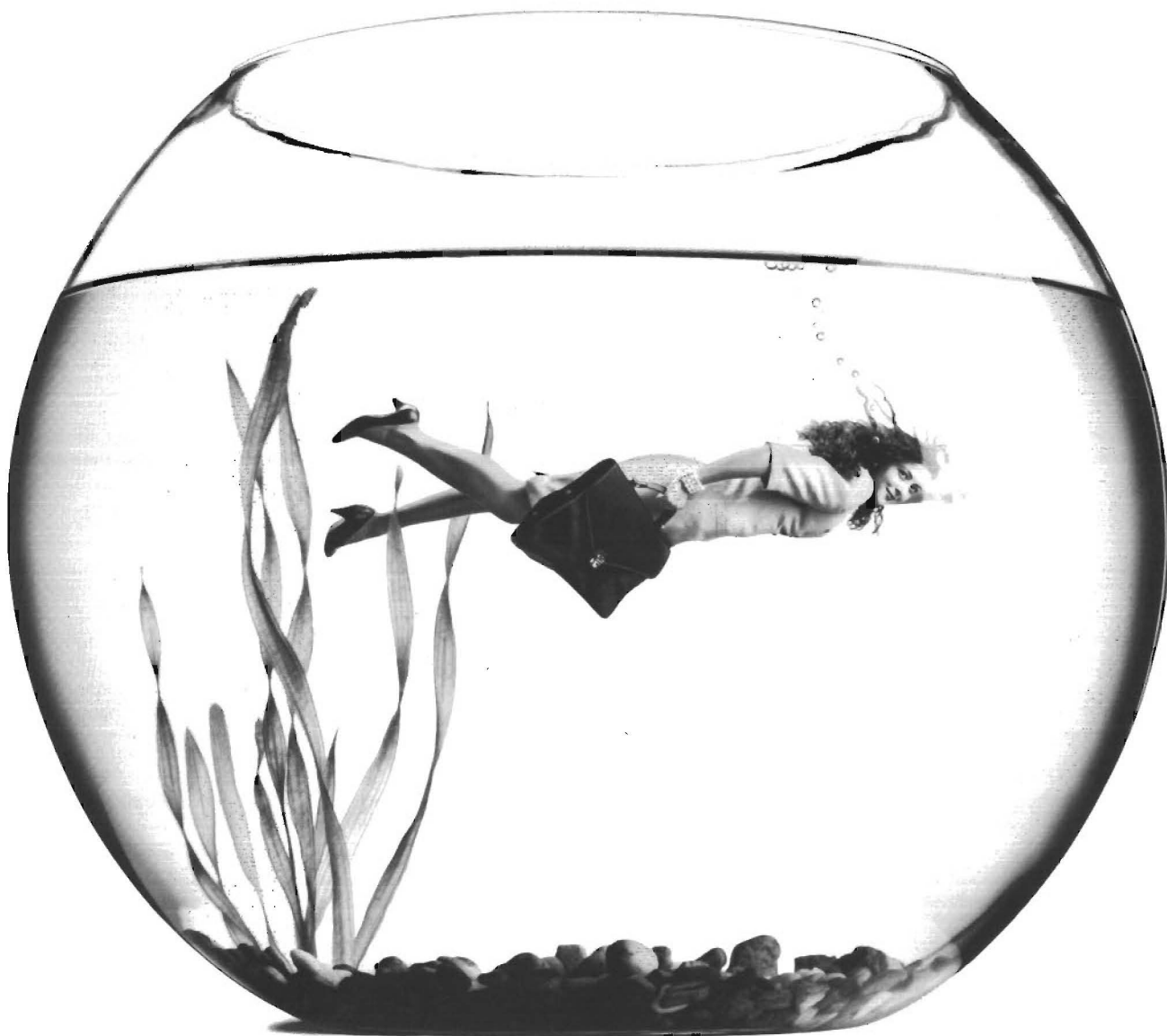
Op het moment van het interview is Greeve druk bezig met het samenstellen van een publicatie over de conferentie. Hij zet alle belastingwetten van de verschillende landen nog eens op een rijtje, met de voors en tegens voor de Amerikaanse bedrijven. Het is een druk heen en weer gefax met Oost-Europa om de laatste puntjes op de i te krijgen, maar het unieke van het project geeft hem een grote kick. "Wanneer ik terug ben in Nederland ga ik misschien wel iets dergelijks voor het Europese bedrijfsleven op touw zetten. Het is toch geen onbelangrijke informatie die hier naar voren is gekomen."

PROMOTIE?

Voorlopig is het nog maar afwachten of Greeve zijn boekwerk af kan maken. "De VN zitten zo krap bij kas dat ik nu slechts een contract tot en met november heb. Dan moeten ze kijken of ze me nog een paar maanden kunnen betalen. Of de Verenigde Staten moeten hun schuld

van 700 miljoen dollar bij de VN eens afbetalen, dan kan ik hier rustig nog wat doorschrijven." Doorgaan bij de VN tot z'n vijftenzestigste ziet hij toch niet echt zitten. "Het is keihard werken maar je kan hier nauwelijks promotie maken. Meestal gebeurt dat gebaseerd op het aantal jaren dat je hier werkt en dan moet er boven je ook nog eens iemand weggaan. Je werkt niet voor jezelf, je werkt voor de VN."

Wat heb je aan een helder carrièrepad als je eigenlijk niet vooruit komt?

Je staat op het punt van afstuderen en denkt aan je carrière. Begrijpelijk. Dan kun je twee dingen doen. Je zoekt een bedrijf op en wacht tot je in het diepe mag. Of je praat met de mensen van Moret Ernst & Young registeraccountants.

Onze carrière-policy is namelijk bijzonder helder: bedrijfs-economen met pit krijgen bij ons alle ruimte. In feite bepaal je je eigen weg naar de top. Meer weten? Bel dan nu met de heer R.J. Ekkebus, telefoon: 010 - 4074368.

Praat 'ns met de mensen van Moret Ernst & Young.

 MORET ERNST & YOUNG

Foto: Hans Jimgeman

FACTS AND FIGURES VAN EEN NIEUWE PROF

Naam:	R.P. van der Kind	Detailhandelsmagazine en verder alles wat voor mijn neus komt
Geboorte plaats / datum:	Amsterdam, 2 februari 1943	Hoe brengt u uw vakantie door: Kort, vaak, avontuurlijk
Burgelijke staat:	Gehuwd, 2 kinderen (uit huis)	Grootste ergernis: Wachten
Vooropleiding/ vorige functies:	Gymnasium B, Economie UvA, Rijksluchtvaartdienst, Nederlands Vervoerwetenschappelijk Instituut, directiefunctie Kon. Bijenkorf Beheer	Kan me wakker maken voor: Neen
Huidige functie:	Directeur R.P. van der Kind & Partners en bijzonder hoogleraar Detailhandelsmarketing vanwege de Stichting dr. A.C.R. Dreesmann	Mooiste avond uit: Thuis op de bank liggen lezen en luisteren (naar Bellini)
Kleur ogen:	Grijs	Slechtste gewoonte: Te hard werken (mede namens mijn vrouw)
Lengte:	1 m 70	Beste eigenschap: Doorzetten
Borst omvang:	Aanzienlijk	Leukste eigenaardigheid: Te veel om op te noemen
Kleur haar:	Van blond naar grijs	Meest gebruikte grap in de collegezaal: Foei, college geven is een ernstige aangelegenheid
Gewicht:	70 kg.	Hoe denkt u over studenten: Vielen me niet tegen
Schoenmaat:	41	Favoriete econoom: Tinbergen
Bijnaam:	Mij niet bekend, maar ongetwijfeld aanwezig	Wat is de grootste misvatting onder economen? De consument handelt rationeel
Meest geliefde imago:	Dat van kundigheid en effectiviteit	Wat is de meest gangbare misvatting onder economen? De consument handelt rationeel
Muzikale voorkeur:	Bellini	Wat is uw meest gekoesterde opvatting/ overtuiging? Veranderingsprocessen verlopen altijd iteratief en nimmer uitsluitend top down of uitsluitend bottom up
Lievelingsgerecht:	Peppersteak	Grootste uitdaging: Strategische veranderingsprocessen in complexe organisaties
Favoriete boek:	Song lines van Bruce Chadwick	Grootste angst: Sinds enige jaren geen last meer van
Favoriete kunstenaar:	Sjoerd Bakker	Hoe lang blijft u hier? Zo lang ik het leuk vind, of vijf jaar (duur van de benoeming)
Favoriete drank:	Genever (mits oud)	
Favoriete kleur:	Amandelwit van Histor	
Favoriete kleding:	Vrije tijds (mits oud)	
Favoriete vervoermiddel:	Lancia, soms Raleigh	
Hobbies/tijdverdrijf:	Tennis, Skihochtoeren, doe het zelf	
Welke kranten/tijdschriften leest u:	Het Parool, Financieel Dagblad,	

De ratio van he

Tijdens zijn studie econometrie te Tilburg raakte Jan Potters gefascineerd door de speltheorie. De mogelijkheid om zijn wiskundige kwaliteiten te combineren met de interesse voor machtsprocessen deed hem besluiten om een scriptie over belangengroepen te schrijven. Hiermee was een AIO-plaats bij professor van Winden en het CREED (Centre for Research in Experimental Economics and Political Decision-making) geregeld. "Tijdens mijn studie econometrie volgde ik niet zoals de meeste econometristen de bedrijfseconomische variant. Mijn interesse lag bij ontwikkelingseconomie, arbeidsverhoudingen, filosofie en politieke economie. Dit laatste vak geeft voornamelijk een beschrijvende analyse van machtsprocessen en verhoudingen. Als econometrist kon ik weinig met deze vorm van analyseren. De speltheorie, met de mogelijkheid om wederzijdse afhankelijkheid te modelleren, bood mij echter een uitweg."

ONDUIDELIJKHEID

Binnen de economische theorie is macht en invloed een braakliggend terrein. In de hedendaagse theorie wordt uitgegaan van rationeel handelende individuen en abstracte marktprocessen waarbij veel sociale en psychologische factoren niet expliciet worden gemaakt of buiten het economische analyse kader worden gehouden. In de politicologie is macht echter een centraal concept dat zeker in Nederland voornamelijk verbaal wordt geanalyseerd. Potters wilde kijken in hoeverre hij als econometrist een analytisch kader, in dit geval een wiskundig model, kon maken om deze processen te verklaren. Daarbij uitgaande van de economische veronderstelling van het nastreven van eigenbelang. In de literatuur is tot nu toe veel onduidelijkheid over het exacte verschil tussen macht en invloed. Daarnaast hebben deze termen een beladen betekenis gekregen waardoor het moeilijk wordt om dit onderwerp aan te snijden zonder de hele wetenschap over je heen te krijgen. Mede daarom heeft Potters een onderscheid gemaakt tussen lobbyen en pressie. In beide gevallen is er sprake van een sanctie. Het verschil zit in het feit of de belangengroep deze sanctie zelf kan bepalen of niet. Bij lobbyen is er geen invloed op de sanctie mogelijk, in het geval van pressie is deze er wel. Een milieubeweging die er alles aan wil doen om het gat in de ozonlaag te beperken, terwijl zij geen rechtstreekse invloed heeft op de grootte van het gat in de ozonlaag, is een voorbeeld van een lobby-situatie. Een situatie waarbij er sprake is

"Ik kan altijd nog economie gaan doen." Met deze instelling begon Jan Potters aan zijn econometriestudie. Begin september ging zijn proefschrift 'Lobbying and Pressure' naar de drukker. Rostra sprak met Potters (31), over het onontgonnen gebied in de economische theorie van macht en beïnvloeding. Een AIO in de ban van de speltheorie en toetsen van de speltheoretische veronderstellingen in het laboratorium van CREED.

Margreth Hoek

van pressie, is een vakbond die kan dreigen met een staking. Deze kan de sanctie ook daadwerkelijk regelen. Omdat er weinig gepubliceerd is op dit gebied van de economie, bevat Potters' proefschrift hele eenvoudige elementaire modellen. Hierbij is hij te werk gegaan volgens het principe van de afnemende abstractie: beginnen met het allereenvoudigste model en dan steeds meer vooronderstellingen loslaten en kijken wat daarvan de invloed is. Hierdoor is hij in staat geweest om twee basismechanismen, het investeringseffect en de belangenovereenkomst, in het onderhandelingsproces te onderscheiden.

ELEGANTE WISKUNDE

Simpele elegante wiskundige modellen laten zich niet eenvoudig terugvertalen in woorden. Voor Rostra doet Potters echter een poging om de twee basismechanismen te verhelderen. Het meest eenvoudige spel speelt zich af tussen twee partijen.

Al spelletjes spelend je basisbeurs aanvullen

De overheid en een lobbygroep, in dit geval een milieubeweging. Verondersteld wordt dat er wederzijdse afhankelijkheid is tussen deze twee partijen. De overheid heeft minder informatie dan de milieubeweging en moet veel geld investeren om zelf deze gegevens te achterhalen. Net als alles in de economie is ook informatie schaars. De milieubeweging is voor het bereiken van haar doel, het beperken van de gat in de ozonlaag, afhankelijk van de regelgeving van de overheid. Verder wordt verondersteld dat de kosten voor het verkrijgen van de informatie al zijn gemaakt door de milieubeweging. De enige uitgaven die dan nog tellen zijn die

van het lobbyen: telefoontjes, rapporten, bezoek aan het ministerie, etc. Dit is een vast bedrag per lobby-actie. Nu is er altijd een kans dat de milieubeweging de overheid een oor wil aannaaien. De milieubeweging zal altijd pleiten voor een zo laag mogelijke norm van de uitstoot van CFK's, verantwoordelijk voor het gat in de ozonlaag. Dit is bekend bij de overheid. De informatie over hoe slecht het gaat met de ozonlaag zit dan ook niet in de inhoud van de berichten maar in hoe vaak er een signaal (telefoontje, nieuw rapport, een bezoek aan het ministerie) komt van de milieubeweging. De overheid gaat ervan uit dat de milieubeweging een kosten-baten analyse maakt. Hoe hoger het geïnvesteerde bedrag in het lobbyen, hoe groter de kans dat de milieubeweging juiste informatie verstrekt aan de overheid. Het zou voor de milieubeweging niet lonend zijn om veel geld te steken in een boodschap die niet urgent is. Dit is het eerste mechanisme: hoe hoger de investering in de lobby hoe hoger de kans op succes. Dit geeft een verklaring voor het vreemde verschijnsel dat het toch heel zinvol kan zijn om meerdere keren dezelfde informatie aan een persoon toe te spelen. Ondanks dat je geen nieuwe feiten te melden hebt, breng je toch een boodschap over. Het is belangrijk! Kosteloos lobbyen draagt daarom ook geen informatie in zich. Als iedereen gratis informatie kan verstrekken dan weet de ontvanger nooit hoe serieus deze is.

BELANGENOVEREENKOMST

Een ander basismechanisme is de mate van belangenovereenkomst tussen de onderhandelende partijen. Er zijn theoretische voorbeelden te bedenken waarbij de tegenpartij altijd het tegengestelde doet van wat de andere partij wil. Als dit duidelijk is voor de andere partij kan deze in principe de tegenpartij manipuleren door het tegen-

t spel

overgestelde te zeggen van wat hij werkelijk wil. Hierdoor krijgt deze partij toch zijn zin. Omdat de tegenpartij ook niet gek is, ontstaat een situatie die gekleurd wordt door wantrouwen. Dit vormt een basis waarop geen enkele vorm van communicatie mogelijk is. Hoe groter de belangenovereenkomst tussen de twee partijen hoe succesvoller de lobby-acties. Dit vind je terug in de alledaagse politieke werkelijkheid. Vakbonden hebben connecties met de PvdA en werkgeversorganisaties hebben hun lijntjes naar de VVD lopen.

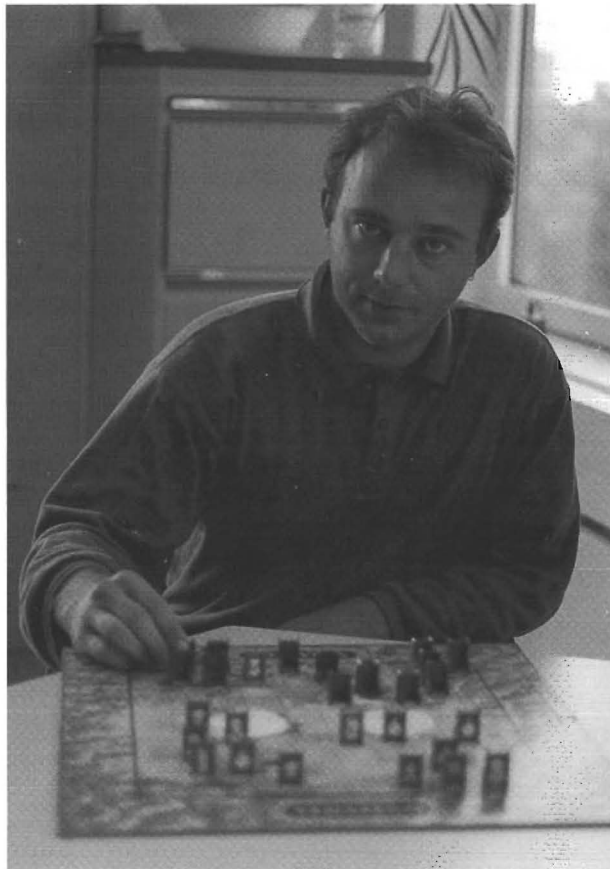
CHIQUE LABORATORIUM

Onder andere het hierboven beschreven model is in het meest 'chique' economische laboratorium van de wereld getoetst. De FEE heeft in gebouw B een ruimte ingericht met 30 computers voorzien van de modernste soft- en hardware. In de jaren vijftig werd de basis voor deze toetsingsvorm van economische theorieën, de experimentele economie, in Amerika en Duitsland gelegd. Het ontstaan kan enigszins verklaard worden uit de onvrede van economen met het tekort aan 'real-life data'. Empirische gegevens over het economische gedrag zijn moeilijk te verkrijgen. Strakke eenvoudige wiskundige modellen lenen zich uitzonderlijk goed voor het testen in een laboratorium-opzet. Eind jaren zeventig werd dit dan ook steeds populairder en de laatste tien jaar wordt over de gehele wereld op deze manier wetenschap bedreven.

Naast het goed geoutilleerde laboratorium staat CREED een aardig onderzoeksbudget ter beschikking. Hierdoor is het mogelijk om jaarlijks een workshop te organiseren en een actuele bibliotheek in te richten. Ook de student kan een graantje meepikken door aan de experimenten van het CREED deel te nemen. Er is een budget beschikbaar voor experimenten waaraan circa 2500 proefpersonen op jaarbasis kunnen deelnemen. Een gelegenheid voor de student om al spelende zijn basisbeurs aan te vullen met een bijverdienste. De hoogte van dit bedrag varieert van 9 tot 70 gulden voor zo'n anderhalf uur spelletjes spelen achter

de computer en is afhankelijk van het geluk en de slimheid van de deelnemer. Op het ogenblik wordt er gewerkt aan een bestand van studenten die op de hoogte worden gehouden van de komende experimenten. Verder wordt door middel van publiciteit tijdens colleges studenten op de hoogte gebracht van een nieuw experiment.

Het doel van de experimenten is om in een laboratoriumsituatie, een omgeving waarin een onderzoeker in principe alle variabelen kan manipuleren, te onderzoeken of de algemene vooronderstellingen van de speltheorie wel opgaan. In de speltheorie gaat men ervan uit dat mensen rationeel zijn en hun eigenbelang nastreven. Dit element wordt vormgegeven door de verdienste van de deelnemer afhankelijk te maken van zijn gedrag. Verondersteld wordt dat mensen meer geld altijd leuker vinden dan minder geld. Bij deze experimenten worden de modellen zo abstract mogelijk vertaald waardoor de deelnemer niet door heeft wat het doel van het onderzoek is. Dit niet om de deelnemer te manipuleren maar om te

Potters zet zijn strategie uit.

voorkomen dat deelnemers 'sociaal gewenst' gedrag gaan vertonen in plaats van het nastreven van hun eigen belang.

Met sociaal gewenst gedrag wordt in dit geval bedoeld dat deelnemers zich gaan richten op wat zij denken dat de onderzoeker verwacht.

Emotioneel gedrag kan heel rationeel zijn

Tijdens de experimenten worden onderhandelingspelen en spelen met sociale dilemma's gespeeld. Bij dit laatste wordt gekeken hoe je een mechanisme kunt inbouwen waardoor mensen uit een prisoner's dilemma komen. Dit is een situatie waarbij ieder individu zijn eigen belang nastreeft en daarbij minder inzet vertoont dan dat wat sociaal optimaal is. Elke deelnemer is bang dat hij meer zal doen dan zijn buurman.

RATIONAL FOOLS

Een belangrijke veronderstelling van de speltheorie is dat rationeel gedefinieerd wordt als zoveel mogelijk je eigen belang nastreven. Bij experimenten houdt dit in dat je zorgt dat je zoveel mogelijk geld binnenhaalt. Potters vindt het heel boeiend om te constateren dat irrationeel gedrag (=emotioneel gedrag) soms rationeler is (meer geld op levert dan) rationeel gedrag. In dit kader wordt er al gesproken van 'Rational Fools'. Stel je zit in een onderhandelings situatie. Twee partijen. De ene partij A mag honderd gulden verdelen. Als de tweede partij (B) weigert krijgen ze allebei niets. Het zou volkomen rationeel zijn dat A maar 1 gulden aan B geeft en dat B dit gedrag accepteert. Een gulden is altijd beter dan niets! B kan echter met zijn gedrag zo'n invloed uitoefenen op A (boosheid, wraak) waardoor A hem meer geeft dan rationeel is. "Er zit een gek tegenover mij dus laat ik al-sjeblijft maar genoeg geven!" Andere redenen, naast irrationeel gedrag, om meer te geven dan rationeel is, zijn rechtvaardigheidsgevoelens en belangenbehartiging. In het laboratorium in gebouw B zullen de komende tijd nog veel experimenten worden uitgevoerd waarbij de irrationaliteit aan een onderzoekslucht wordt onderworpen.

Foto: Hans Lingeman

11

Leiderschap is een geliefd onderwerp om over te schrijven: er bestaan meer dan 8000 studies en alleen al in het Engels kan men uit 72 verschillende definities kiezen. In het algemeen houdt goed leiding geven in dat men de prestaties van zijn ondergeschikten weet te bundelen en zo op te voeren dat het bedrijfsdoel kan worden bereikt. Een goed leider heeft echter niet alleen de eindprestatie voor ogen. Ook de belangen van de ondergeschikten en hun onderlinge relaties dient hij te behartigen. Hierdoor ontstaat een goede werksfeer. Uit alle studies en theorieën zijn uiteindelijk drie hoofdstromen te onderscheiden. Het trekkenonderzoek richt zich op de trekken en persoonlijke eigenschappen van leiders. Bij de gedragsbenadering wordt vooral het gedrag van de leider onderzocht. De situationele theorieën tenslotte schenken aandacht aan de omgevingsfactoren.

PERSOONLIJKE EIGENSCHAPPEN

Sinds het begin van deze eeuw is er wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de effectiviteit van leiderschap. De eerste schreden van psychologen en andere onderzoekers op dit gebied was de poging om de persoonlijke eigenschappen van leiders te identificeren. Op grond van zaken als opleiding, sociale status en intelligentie, maar ook van inventiviteit en enthousiasme probeerden ze leiders van niet-leiders te onderscheiden. Een universitair opgeleide die enthousiast en inventief is, zou een goede leider kunnen worden. Tevens werd naar lengte en leeftijd gekeken. Toch kon bij effectieve leiders geen specifieke bundel van kenmerken en trekken ontdekt worden. Natuurlijk straalt een groot en stevig man een bepaald overwicht uit. Ook vaardigheden zoals bijvoorbeeld stressbestendigheid en besluitvorming verhogen de kans dat iemand op een leiderschapspositie zal slagen. Een eenduidig verband tussen leiderschapstrekken en effectiviteit bestaat echter niet. Napoleon was maar een klein mannetje. Hij had wel een Frans imperium onder zich dat ongeveer heel continentaal Europa omvatte.

GEDRAGSKENMERKEN

In het begin van de jaren vijftig kwam de stroming op die uitging van gedrag en stijlen. Onderzoekers probeerden bepaalde gedragskenmerken te zoeken, om de invloed hiervan op de effectiviteit te bepalen.

Het ongrijpbare van

Hoeveel economiestudenten dromen er niet van om later aan de top van een grote onderneming te staan. De vraag is of iedereen zomaar 'leider' kan worden. Met andere woorden, wordt men als leider geboren of gemaakt? Een brandende vraag voor de aanstormende economen. Rostra neemt een duik in de verschillende theorieën die over het onderwerp leiderschap bestaan.

Annemiek Jutte

In plaats van te bekijken hoe een goede leider *is*, werd het interessanter uit te vinden wat hij *doet*: hoe hij taken delegeert, op welke wijze hij communiceert met zijn ondergeschikten en ze weet te motiveren, hoe hij zijn eigen taak volbrengt enzovoort. Onderzoek heeft herhaaldelijk aangetoond dat leiders eigenlijk twee verschillende functies hebben. Enerzijds zijn ze verantwoordelijk voor het vervullen van de groepstaak. Anderzijds moeten ze zorgdragen voor goede onderlinge relaties, het zogenoemde mensgericht leiden. Een

beide stijlen te combineren zijn. Leiders met een hoge mate van zowel taak- als mensgerichtheid verkregen meestal een hoge prestatie van de ondergeschikten. Een grote tevredenheid binnen de groep was het resultaat.

SITUATIONELE THEORIEËN

Toch kon ook onderzoek naar het gedrag en de stijl van de leider niet volstaan de produktiviteit van de groep te bepalen. Zoals al is aangestipt is ook de aard van de ondergeschikten belangrijk. Zijn deze meegaand of stellen ze eisen? Hiermee komen we aan het einde van de jaren zestig bij de situationele theorieën, waarin de effectiviteit van leiderschap afhankelijk werd gesteld van de omstandigheden. Binnen deze benadering zijn drie bekende theorieën te onderscheiden die in bijna elk boek over management worden behandeld.

De eerste is de leiderschapstheorie van Hersey en Blanchard. Zij menen dat de meest effectieve leiderschapsstijl varieert met de 'volwassenheid' van de ondergeschikten. Deze definiëren zij niet als leeftijd of emotionele stabiliteit, maar als het verlangen naar succes,

de bereidheid om verantwoordelijkheid te accepteren en de bekwaamheid en ervaring in de werkzaamheden. Volgens Hersey en Blanchard beweegt de relatie tussen de manager en de ondergeschikten zich langs vier fasen. Als de groep de organisatie binnenkomt moet deze geïnstrueerd worden in hun taken en vertrouwd raken met de regels en procedures van de organisatie. Vervolgens beginnen de nieuwkomers de taken te leren, maar kunnen ze nog geen verantwoordelijkheid aan. Het leidinggeven blijft erg taakgericht, maar om de werknemers te stimuleren kan het ook mensgericht worden. In de derde fase is de inhoud van het werk duidelijk. De man-

een taakgericht leider

manager die de groepstaak meer aandacht schenkt, presenteert zich autoritair. Om taakgericht te kunnen leiden moet hij over ruime machtsmiddelen beschikken. Zijn ondergeschikten zijn afhankelijk en bescheiden. De verantwoordelijkheid ligt bij de leider. Bij mensgericht leiderschap staan juist de onderlinge relaties meer centraal. De manager heeft persoonlijk overwicht op zijn volgelingen die op hun beurt een en al bereidwillig zijn. De verantwoordelijkheid ligt hier bij de groep. Aanvankelijk dacht men dat een manager slechts de keuze had om ofwel taakgericht ofwel mensgericht te werk te gaan. Later kwamen onderzoekers erachter dat de

de leider

ager hoeft zich minder taakgericht te gedragen. Het verlangen naar succes kan bevredigd worden door meer verantwoordelijkheid te geven aan de werknemers. Tenslotte zijn de ondergeschikten voldoende zelfverzekerd en bekwaam om onder een hoge mate van zelfstandigheid te kunnen werken.

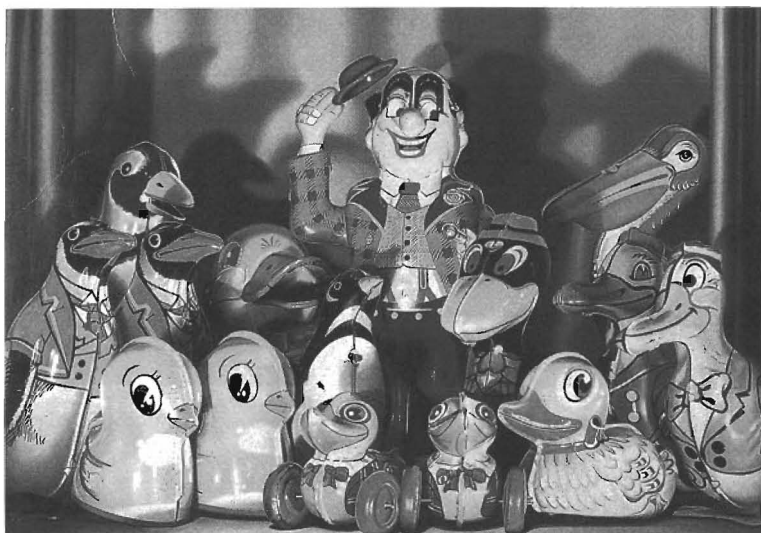
FIEDLER

De tweede theorie binnen de situationele benadering is de contingentietheorie van Fiedler. Volgens zijn basisveronderstelling is het moeilijk voor managers om de leiderstijl, die hen geholpen heeft hun succesvolle carrières te ontwikkelen, te veranderen. Hij meent, in tegenstelling tot zijn collegaonderzoekers, dat de meeste managers niet flexibel zijn. Dit betekent dat de situatie aan de leider moet worden aangepast in plaats van andersom. Een autoritair figuur moet dan daar geplaatst worden, waar een strakke hand nodig is. Het gedrag van de leider wordt afgeleid uit zijn houding tegenover 'the least preferred worker'. Is deze kritisch, dan heeft de organisatie met een taakgericht, autoritair leider te maken. Is deze mild, dan getuigt dat van een sterk relatiegerichte oriëntatie. Volgens Fiedler zijn de belangrijkste kenmerken van de situatie de taakstructuur, de relatie tussen de leider en zijn

De meeste managers zijn niet flexibel

groepsleden en de formele machtspositie van de leider (legitieme-, belonings- en bestraffingsmacht). In elke combinatie van deze variabelen past ofwel een milde ofwel een kritische houding. Zo treedt bijvoorbeeld bij een ongestructureerde taak, een goede relatie met de ondergeschikten en een zwakke machtspositie van de leider, deze het meest effectief op door een milde houding tegenover de werknemers aan te nemen. Hij moet ze op een vriendelijke wijze aansporen tot werken.

De derde theorie in dit rijtje is de path-goal-theorie van Evans. Hij gaat ervan uit dat de motivatie van de groepsleden afhangt van hun verwachting dat inspanning tot prestatie leidt en dat deze prestatie goed wordt beloond. Tevens is de waarde die de persoon aan de beloning hecht van belang. De eerste taak van de leider is dus zorgen voor beloningen (goals). Deze kunnen naast loon en promotie ook bestaan uit steun, aanmoediging, veiligheid en respect. De tweede taak is de ondergeschikten duidelijk te maken hoe de beloningen te verdienen (path). Een taakgeoriënteerd leider zal vooral belonen in de vorm van loon en promotie, een mensgericht manager zal ook van de overige beloningen gebruik maken. Welke leiderstijl de werkne-

een mensgericht leider

mers het meest weet te motiveren hangt af van de ondergeschikten, voor welk type beloningen ze het meest ontvankelijk zijn.

CHARISMATISCHE LEIDERS

Samenvattend begon de studie over leiderschap met een poging aangeboren trekken te onderzoeken, vervolgens werd het gedrag van een leider onder de loep genomen om daarna de situatie, de arbeidstaken en de werknemers in beschouwing te nemen. De leider zelf, als een persoon, kwam dus steeds minder naar voren. De laatste tijd is binnen de theorie weer een groeiende interesse ontstaan voor de mensen zelf, met name degenen die een buitengewone invloed hebben op hun organisaties. Deze charismatische leiders kunnen door hun persoonlijke inzicht en wilskracht hun volgelingen inspireren. Vooral bij grote en succesvolle ondernemingen met vestigingen verspreid over de hele wereld, bleek de behoefte aan zulke

leiders groot. Daarom speciaal voor wie de opsomming van theorieën niet volstaat, omdat ze zich al aan het hoofd van een multinationale onderneming zien staan, volgen hier richtlijnen om een mondiaal leider te worden.

Allereerst is een goed inzicht in de internationale sociaal-economische en politieke situatie belangrijk. Verder kan een goed leider, die veel in het buitenland vertoeft, niet zonder een gevoel voor mensen en andere culturen. Dit is vooral onontbeerlijk in de snelgroeende dienstensector waar het interactiemoment met de klant voorop staat. Als men zich in een andere cultuur wil verdiepen dan is het noodzakelijk ook de taal te spreken of op z'n minst bereid zijn deze te leren. Tenslotte moet een mondiaal leider over een sterk zelfbewustzijn beschikken waardoor hij het vermogen heeft zich aan nieuwe culturen aan te passen zonder zijn eigen identiteit te verliezen. Ontbreekt een stabiele identiteit, dan zal hij ofwel wegzinken in de andere gewoonten en gebruiken ofwel in paniek raken en zich uit alle macht verzetten tegen de nieuwe situatie. Deze eigenschappen zouden nu al bij de student aanwezig moeten zijn. Kinderen van ouders met elk een andere culturele achtergrond

hebben hierbij een voordeel. Vooral als ze ook nog tweetalig zijn opgevoed. Hetzelfde geldt voor kinderen van diplomaten. Maar wees niet getreurd als je met twee Nederlandse ouders al je hele leven hier hebt gewoond. Ook door een internationale managersopleiding of simpelweg veel te reizen kan men een gevoel voor andere culturen ontwikkelen.

Terugkomend op de vragen in het begin of leiders worden geboren of gemaakt blijkt dat de theorieën hier geen eenduidig antwoord op geven. Waarschijnlijk ligt de waarheid ergens in het midden. Heeft men er aanleg voor, dan kan men als leider worden gevormd. Door opleiding moet men zich de nodige bekwaamheid eigen maken. Geboren leiders zijn immers even sporadisch als topsporters die zonder veel moeite en zware trainingen de top bereiken.

Ken uw verenigingen!

Een nieuw jaar, een nieuw gebouw en 490 nieuwe economen die toch even kenniss moeten maken met de oude en nieuwe verenigingen, organisaties of clubjes. Per slot van rekening zullen zij jullie weer een jaar lang beschermen en verzorgen. Ook voor de reeds ingeburgerde economen lijken ons deze pagina's niet geheel onbelangrijk, zeg nou zelf. Kortom, duik hier even in en je zult nooit voor een onwetend lulletje aangezien worden.

Rostra Economica

Het nieuwsorgaan van deze economie- en econometriefaculteit? ROSTRA ECONOMICA. Het enige blad dat gevrijwaard blijft van politieke invloeden, het enige blad dat professioneel opgemaakt wordt en het enige blad met een knusse geïnspireerde redactie (zie foto's). Hierdoor kunnen wij jullie eens per maand voorzien van faculteitsnieuws, wetenschappelijke bijdragen van jullie zelf (studenten, AIO's en docenten) en actualiteit met diepgang of juist lekker oppervlakkig.

Gooi die VIVA of Voetbal International dus in de plee en houd je met wat mooiers bezig. Wil je naast passief lezen ook nog produceren, bel dan even (525.4297) of kom langs op kr. 0.05.

Foto: Marian Veelebaag

E.E.F.A.

De E.E.F.A. heeft als doelstelling het ondersteunen en aanvullen van de studie en het verkleinen van de kloof tussen studie en praktijk. Daartoe is de vereniging georganiseerd in een algemeen gedeelte en vier associaties, te weten AAA, FAA, NOBAS en VSAE. De associaties werken zelfstandig aan activiteiten op hun specifieke gebied, het algemene gedeelte verzorgt een blad (Prospect), uittreksels, studiereizen en dergelijke. Iedereen, ook

eerstejaars, die naast z'n studie ècht actief wil worden, zou eens aan de E.E.F.A. of een van haar associaties moeten denken. Onze kamer, 1.28, staat altijd open voor iedereen.

Onze associaties zijn:

AAA (Accountancy Associatie Amsterdam)

FAA (Financierings Associatie Amsterdam)

NOBAS (Nieuwe Organisatie voor de Belangenbehartiging van Amsterdamse Studenten)

VSAE (Vereniging Studenten in Actuarial en Econometrie)

Triple A

De Accountancy Associatie Amsterdam (Triple A) is een associatie van de E.E.F.A. die tot doel heeft de belangen te behartigen van studenten die van plan zijn de postdoctorale opleiding tot registeraccountant te gaan volgen. Dit probeert Triple A te doen door allerlei activiteiten te organiseren zoals case-studies, lezingen, gastcolleges en accountancydagen. Ook kan Triple A je op weg helpen bij het vinden van een stage-plaats dankzij de nauwe contacten die we onderhouden met de vakgroep en het bedrijfsleven. Wil je meer informatie of wil je lid of begunstiger worden van Triple A, kom dan eens langs op kamer 1.28.

Financierings Associatie Amsterdam

De begin 1992 opgerichte Financierings Associatie Amsterdam (FAA) heeft als doelstelling, door het organiseren van verschillende activiteiten, studenten in contact te laten treden met de praktische kant van Financiering.

Van treasury-management tot vermogensbeheer en van corporate finance tot beleggingsanalyse: de FAA streeft er naar om over de gehele breedte van het vakgebied haar doelstelling(en) te verwezenlijken. Voor de FAA gaat kwaliteit absoluut boven kwantiteit. Door te (blijven) hameren op inhoud en het soms bewust laag houden van het aantal deelnemers aan activiteiten kan dieper op een bepaald onderwerp worden ingegaan.

NOBAS

De NOBAS werd in 1985 opgericht om de belangen van de studenten in de breedste zin van het woord te vertegenwoordigen, met name op de F.E.E. Juist studenten kunnen beoordelen of het onderwijs goed verzorgd wordt. De handelswijze van de NOBAS is er één waarbij overleg en het zoeken naar consensus hoog in het vaandel staan. Zij probeert constructief en d.m.v. samenwerking haar doelen te bereiken, maar indien het noodzakelijk is zal de

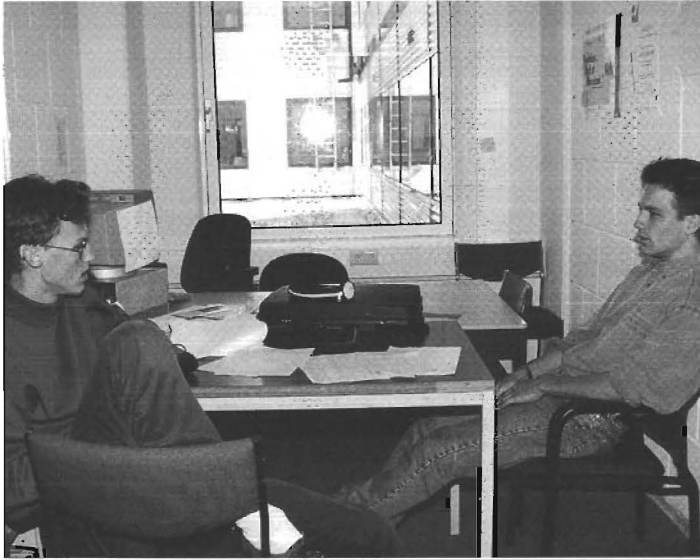

Foto: Marian Vleerlaag

NOBAS zich bikkelhard opstellen om de studentenbelangen te verdedigen. De NOBAS/E.E.F.A.-kamer (1.28) staat altijd open voor inlichtingen, opmerkingen, klachten en/of vragen over de faculteit en haar functioneren.

VSAE

De VSAE (Vereniging Studenten Actuarial en Econometrie) is een studievereniging waarin studenten allerlei activiteiten, zowel leerzame als ontspannende, voor hun medestudenten organiseren. Deze vereniging is in 1965 opgericht en heeft zich in februari 1992 aangesloten bij de E.E.F.A..

Een groeiend aantal actieve leden neemt zitting in verschillende commissies die excursies, lezingen, het introductie weekend, de borrel bij de buluitreiking, feesten, weekeinden, sporttoernooien en alles wat nog meer leuk en interessant is organiseren. Bovendien is de VSAE begonnen met een stagebank waarbij gegevens van geïnteresseerde A&E-studenten door worden gespeeld aan bedrijven die stageplaatsen hebben.

Wanneer je begunstiger wordt van de VSAE word je op de hoogte gehouden van alle activiteiten van de VSAE en de E.E.F.A. en krijg je korting bij deelname aan deze activiteiten.

SEF

Zoals jullie in de gratis studieagenda hebben kunnen lezen is ook dit jaar de SEF (Studievereniging der Economische Faculteit) weer volop actief. Natuurlijk kun je weer al je boeken en syllabi aan de balie kopen maar we doen nog veel meer. Schrijf je eens in voor een bedrijfsbezoek of cursus! Of kom eens naar een lezing over een actueel onderwerp. Ga jij dit jaar misschien mee met de wintersportreis? Of ga je liever naar Parijs voor het sporttoernooi? Wat je zeker niet mag missen; het knalfeest op 27 november omdat de SEF en de faculteit dan 70 jaar bestaan. We zien je daar!

Panta Rhei

In mei 1991 hebben vijf enthousiaste UvA studenten een 'Associatie voor Informatiekundigen' onder de naam Panta Rhei opgericht. Panta Rhei richt zich op UvA-studenten die zich, ongeacht hun studierichting, bezig houden met informatiekunde. Behalve binnen de studierichtingen communicatiewetenschap en

informatica bestaat ook aan onze faculteit de mogelijkheid Bestuurlijke Informatiekunde als afstudeervariant te kiezen. Met activiteiten als bedrijfsbezoeken, borrels een liftwedstrijd en een symposium hebben we reeds 130 leden verzameld. Ons periodiek 'On Line' verschijnt tweemaandelijks en houdt belangstellenden op de hoogte van onze activiteiten. Ben je geïnteresseerd geraakt kom dan eens langs op kamer 126 in gebouw E2, of bel 020-5254154. Tot ziens!

Age

De Age is een ongebonden organisatie van kritische studenten die zich inzetten voor de verbetering van de onderwijskwaliteit op onze faculteit. Net als de NOBAS beslist zij officieel mee over allerlei zaken waar studenten direct of indirect mee te maken hebben. Dit kan gaan over de opbouw van de studie, de inhoud van de vakken, het aantal tentamenkansen, maar ook uitbreiding van computerfaciliteiten, de benoeming van nieuwe hoogleraren en studiebegeleiding. De Age kan door natuurlijk verloop ieder jaar een flink aantal nieuwe studenten in haar organisatie opnemen. Voor meer informatie kun je terecht op kamer 1.27 (E2). De tweewekelijkse vergaderingen worden in Folia aangekondigd.

Marketing Associatie Amsterdam

De Marketing Associatie Amsterdam is een studievereniging voor doctoraalstudenten van de UvA en de VU, die zich interesseren voor marketing en op dit vakgebied meer kennis en ervaring willen opdoen. De MAA wil een brug slaan tussen de universiteit en het bedrijfsleven, om de kloof tussen theorie en praktijk te verkleinen. De MAA organiseert verschillende activiteiten, zoals case-studies, bedrijfsbezoeken, lezingen en excursies en jaarlijks een studiereis. Elk lid van de MAA ontvangt vier maal per jaar de nieuwsbrief 'InforMAAtie' en elk kwartaal het marketing magazine Mark-It. Neem jij je studie serieus en heb je daarnaast behoefte aan praktische kennis, dan is een lidmaatschap van de MAA een logische stap.

Rostra Economica zoekt slagvaardige Penningmeester. Geen voorkennis vereist, maar belangstelling voor financiën en actief kunnen werken op de advertentiemarkt is een pré.

Geïnteresseerd? Kom eens langs op kamer 0.05 (E3) of bel: 525.4297.

Bollebozen worden over de grens gezet.

Unilever biedt ca. 25 talentvolle academici, die uiterlijk eind 1993 afstuderen, de mogelijkheid zich drie maanden te meten in de internationale praktijk.

Dat gebeurt tijdens boeiende stages die Unilever in verschillende landen als Australië, Thailand, Turkije en Italië organiseert.

Indien u duidelijk gemotiveerd bent voor een toekomstige managersfunctie in Marketing, Financieel Economisch Management, Techniek, Research of Human Resource Management, dan zien wij uw aanmelding graag vóór 22 oktober 1992 tegemoet.

Een inschrijfformulier is verkrijgbaar bij de faculteit of bij Nederlandse Unilever Bedrijven B.V. (Sectie Management Development), tel. 010-4644243.

INTERNATIONALE STAGES. MELDEN VOOR 22-10-1992.

Unilever

EEN WERELD VAN MOGELIJKHEDEN.

Suriname's zendelingen

Samenwerking of een 'brain drain'?

De staatsgreep van 1982 had vergaande gevolgen voor het universitaire leven in Suriname: de universiteit werd door de militaire machthebbers gesloten en er kwam een einde aan de samenwerkingsovereenkomst met de UvA. Pas vorig jaar kwam er weer een uitwisseling tot stand met het doel het verkleinen van het schrijnende docententekort. Rostra sprak met prof.dr. B.H.P. Mhango, hoofd van de afdeling economie aldaar, over zijn zeer internationale levenspad en de situatie aan de universiteit in Paramaribo.

Robbertjan Roet

Mhango is geboren en getogen in Malawi (Centraal-Afrika). Toen dit land in 1964 onafhankelijk werd, was Mhango de jongste van drie studenten die toen op kosten van de Nederlandse regering een opleiding aan de Tropische Landbouw Hogeschool te Deventer mochten gaan volgen. Hij studeerde daar in 1968 af en werd hoofd van een belangrijk ontwikkelingsproject in Malawi, waar hij merkte dat kennis van de landbouw alleen niet voldoende was om het ontwikkelingsvraagstuk goed te doorgronden. Hij vatte het plan op om dit hiaat in zijn kennis op te vullen. In 1972 kreeg hij door een ministeriële beschikking toestemming om economie te gaan studeren in Groningen. Mhango moest het zonder studiebeurs rooien, al kreeg hij wel financiële ondersteuning van de Stichting Economische Hulp aan vluchtelingen. Nadat hij aan de RUG afgestudeerd was begon Mhango zijn promotieonderzoek aan de University of Alberta (Edmonton, Canada). In 1977 solliciteerde hij met succes op een advertentie in de Economist voor een baan als universitair docent op de afdeling Economie van de toenmalige faculteit der Sociaal-Economische Wetenschappen van de Universiteit van Suriname.

ANTON DE KOM

De Universiteit van Suriname is in 1968 opgericht en bestond indertijd uitsluitend uit een juridische- en een medische faculteit. In het onafhankelijkheidsjaar, 1975, kwam daar de Faculteit der Sociaal Economische Wetenschappen bij, in 1976 de Faculteit der Natuurtechnische Wetenschappen en in 1977 een technische faculteit. In december 1982 werden deze vijf faculteiten door de militaire machthebbers gesloten. Bij de heropening, onder de naam Anton de Kom Universiteit, in oktober 1983, gingen economie, sociologie en rechten samen

en fuseerden technologie en natuurtechniek tot één faculteit. Deze periode van sluiting was voor de studenten erg vervelend, een behoorlijke groep is toen in Nederland gaan studeren.

VAKIDIOTEN

Economie hoort nu nog bij de faculteit der maatschappijwetenschappen, volgend jaar wordt het waarschijnlijk een zelfstandige faculteit. Het studieprogramma kent een traditionele indeling: algemene propaedeuse en drie jaar doctoraal. Halverwege het tweede jaar moet de student kiezen voor bedrijfs- of economie. Het derde jaar wordt geheel aan vakken in die éne richting besteed en het vierde jaar moet er een stage van 4 tot 6 maanden worden gevolgd en dient er naast het volgen van twee keuzevakken een scriptie geschreven te worden. Een studiejaar is onderverdeeld in twee semesters met daarin elk zes vakken. Het is een strak programma, de studenten komen dan ook vaak tijd tekort en er is volgens Mhango daarom weinig tijd voor de noodzakelijke absorbering. Hij vindt het belangrijk dat studenten zich algemeen ontwikkelen: "anders worden het vakidioten".

'BRAIN DRAIN'

In 1985 is begonnen met het uitzenden van goede studenten naar het buitenland, met de bedoeling ze klaar te stomen tot vakbekwame docenten. Deze 'zendelingen' ontdekken echter vaak in het buitenland wat hun waarde is, met als gevolg dat er van de eerste lichter slechts drie van de zes naar de universiteit zijn teruggekeerd. Elders kunnen ze veel hogere salarissen krijgen. Om deze 'brain drain' tegen te gaan geldt nu de voorwaarde dat deze verse docenten minimaal drie jaar aan de universiteit moeten doceren voordat ze naar het bedrijfsleven afzwaaien. Het is echter niet moeilijk om aan deze doceerverplichting te ontkomen, de universiteit kan namelijk geen sancties opleggen. Het grootste probleem in het Surinaamse universitaire onderwijs is dus een tekort aan mankracht. Dit tekort wordt veroorzaakt door de slechte financiële situatie waarin het land verkeert, die zijn weerslag heeft op het leefklimaat. De Anton de Kom Universiteit werkt om haar onderwijsprogramma volledig af te kunnen werken samen met een aantal universiteiten. Kennis, ervaring en onderzoek worden hierbij uitgewisseld. Het is, aldus Mhango, zaak de samenwerking te diversificeren zodat het programma niet afhankelijk van de diplomatieke betrekkingen met een bepaald land. Genoemde universiteit had tot 1982 ook al een samenwerkingsovereenkomst met de UvA. Sinds kort is er voor Economie en Rechten na veel gesprekken weer een samenwerking tot stand gekomen. In de eerste plaats is gekozen voor versterking van het onderwijs door het uitwisselen van docenten. Op

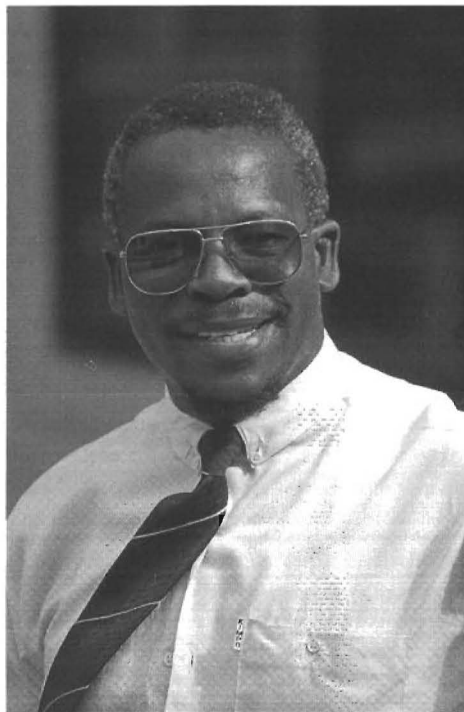

Foto: Hans Lingeman

prof. Mhango: wereldreiziger

die manier komen buitenlandse docenten aan de Anton de Kom doceren en andersom kunnen zij docenten uitzenden, zodat zij de mogelijkheid krijgen om zich verder te bekwamen op hun vakgebied.

De wereld op z

TOC is ontstaan uit het softwarepakket OPT (Optimized Production Technology). Dit werd geïntroduceerd omdat het in theorie een mogelijkheid bood om een produktgang door een knelpunt 2 te beheersen en te plannen. Hierbij kun je je voorstellen dat ergens een fabriek staat waar een eenvoudig produkt gefabriceerd wordt (zie de tabel). Dit produkt bestaat uit een aantal onderdelen. Deze worden allemaal afzonderlijk gemaakt verzameld en in één keer in elkaar gezet. Daarna volgt verpakking en verkoop. Stel vervolgens dat er een knelpunt bestaat bij één van de onderdelen. Om een optimum te bereiken kunnen andere onderdelen wel geproduceerd worden wat leidt tot grotere voorraden maar niet tot eindmontage en verkoop. Dan is een planning nodig die de produktgang weet te beheersen. Moeilijker wordt het als er twee knelpunten na elkaar bestaan. Dit omdat het probleem niet gewoon tweemaal zo groot wordt maar wel tien keer, omdat de knelpunten elkaar versterken. OPT kan door een bepaald algoritme, dat nog niet openbaar gemaakt is, zo'n probleem beheersen. Zo kan een planning gemaakt worden waarbij een logische benutting van capaciteitsbronnen ontstaat waarbij de knelpunten centraal staan.

DE PRAKTIJK

De theoretische kracht van het softwarepakket blijkt in praktijk weinig tot uiting te komen. De noodzakelijke doorvoer van gegevens naar de werkvloer op zeer korte termijn is een probleem. Bovendien zijn de elkaar opvolgende knelpunten als ze al voorkomen moeilijk herkenbaar. Goldratt nu, heeft de basisprincipes van zijn technologie gebruikt om rond OPT een theorie op te bouwen. Deze theorie is van grotere waarde voor de praktijk. Bovendien belooft het wonderen voor bepaalde bedrijfstakken als je het vergelijkt met oudere theorieën. Wat is nu precies de TOC (Theory of Constraints)? Volgens de eerste nieuwsbrief van de TOC Club is: "TOC een systematisch opgezette werkwijze ter ondersteuning van het managen van organisaties. Vanuit de, meestal ongelimiteerde, doelstelling van de organisatie wordt gezocht naar die knelpunten (constraints), die de organisatie als geheel het meest belemmeren in het steeds beter realiseren van haar doelstelling". Dat is een hele mond vol, maar de bottom line is dat het allerbelangrijkste in deze theorie het op

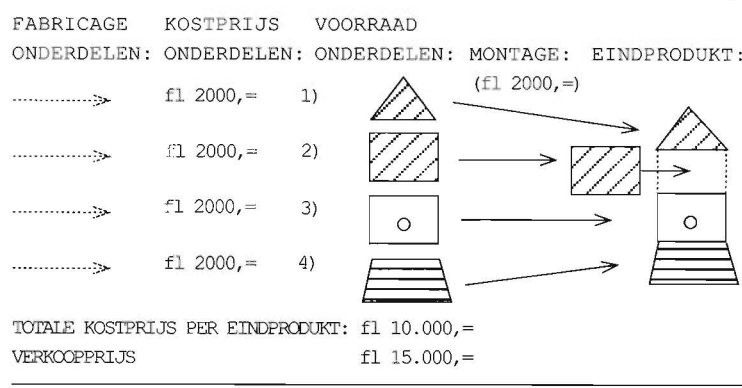
De Theory of Constraints (TOC) slacht enige heilige koeien uit de oudere logistiek-theorieën. De grondlegger, de Israëliër Goldratt, verkoopt deze nieuwe theorie in zijn boek 'Het Doel 1' op agressieve wijze. In vele bedrijfseconomische vakbladen wordt deze theorie vermeld. Produktiebeheersing en planning komen nu in een ander daglicht te staan. 'Optimized Production Control is het nieuwe toverwoord'.

H. Wentzel

gang houden van de produktstroom is. Op zich is dit niet zo bijzonder of nieuw, maar de manier waarop Goldratt het zich voorstelt en ten uitvoer wil brengen wel. Hij slacht met de introductie van zijn theorie een behoorlijk aantal heilige koeien. Wat dacht je bijvoorbeeld van de volgende uitspraken 3:

'Balanceer de goederenstroom en niet de capaciteit'; 'Optimaliseer de gehele fabriek, niet een afzonderlijk onderdeel'; 'Bezetting van een niet-knelpunt hangt af van de knelpunten'; 'Een fabriek waar iedereen altijd werkt is zeer inefficiënt'; 'Knelpunten

achter orders aan moeten rennen. In veel van deze gevallen kan het eindprodukt niet geleverd worden omdat men wacht op één onderdeel of bewerking. Op dat moment zal dat ene produkt eindmontage en dus verkoop belemmeren. De waarde van deze laatste handeling zal dan ook veel hoger zijn dan de afzonderlijk toegewezen kosten. In het geval van de tabel zijn de toegewezen kosten voor onderdeel 2) f2.000,-. Als nieuwe denkprocessen gebruikt worden zal de laatste verkoopbelemmerende handeling f15.000,- waard zijn. In dat geval vertegenwoordigen de grote voorraden wel erg veel geld. Dat geld komt pas ná het knelpunt vrij. Een ander punt van aandacht is het moment in de produktgang waar kwaliteitscontrole plaats vindt. Als het missende onderdeel door het knelpunt heen is, en dus f15.000,- waard is, op dat moment afgekeurd wordt dan is de strop veel groter dan wanneer de afkeuring vóór het knelpunt plaats had gevonden. Zo is er nog een aantal praktische zaken dat naar

bepalen de omzet' en nog wel de meest representatieve uitspraak: 'Eén uur stilstand van een knelpunt is één uur stilstand voor de gehele fabriek'.

NIEUWE DENKPROCESSEN

Als toelichting op deze uitspraken het volgende. Tegenwoordig is er veel aandacht voor het uitsplitsen van kosten per onderdeel. De kostentoe wijzing is tot in het allerlaatste detail geanalyseerd. Vaak worden in bedrijven orders te laat afgeleverd, of hebben managers het gevoel dat ze

voren komt in de TOC. Oude normen en waarden worden hiermee op de korrel genomen. Goldratt acht het introduceren van nieuwe denkprocessen cruciaal voor het begrijpen en slagen van zijn theorie. Deze denkprocessen, door hem oorzaakgevolg redeneringen genoemd, komen eigenlijk uit de natuurwetenschappen. Ze worden vertaald naar de bedrijfswetenschap en helpen zo een logische oplossing te vinden. Er is een aantal ontwikkelingsfasen te onderscheiden bij de introductie van de TOC. Tijdens deze fasen is er een aantal zaken dat als een rode draad door

n kop

de theorie heen loopt. Het belangrijkste in deze theorie is, zoals de titel van het boek al doet vermoeden, dat degenen die de procesgang van een bedrijf willen beheersen (zeg maar de managers), zichzelf een duidelijk *doel* stellen. Goldratt gaat er vervolgens vanuit dat *geld genereren* het doel is van elke onderneming. Een belangrijke stap wordt gezet als we er vanuit gaan dat iedere handeling in het teken moet staan van het *oerdoel*. Dit betekent dat een onderneming primair streeft naar de *instandhouding van de stroomproductie*. Deze kan daarna

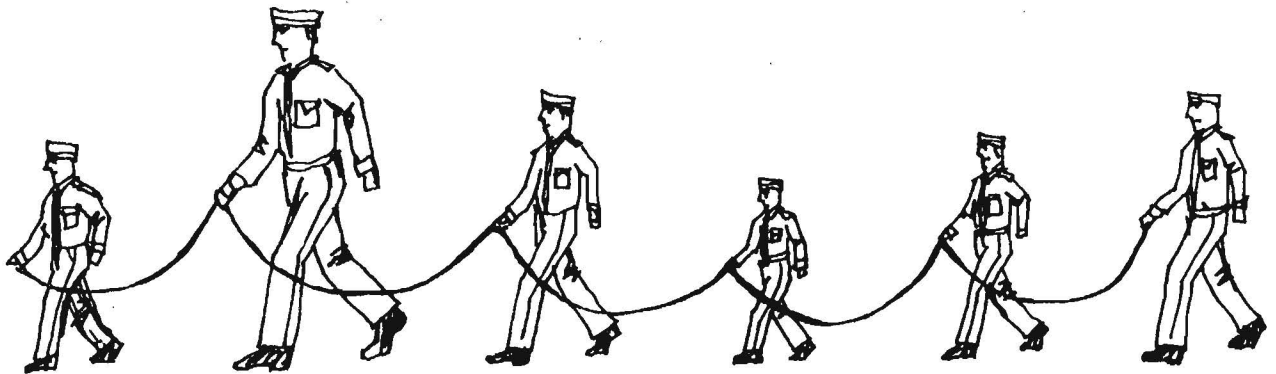
omgezet worden in geld. Eénmaal hieraan beland is er een aantal algemene uitgangspunten van de TOC. De 'oude' maatstaven netto winst, return on investment en cash flow⁴ zijn niet langer bruikbaar. Hiervoor in de plaats geeft hij drie andere maatstaven: A) Productie, dit is de snelheid waarmee een bedrijf geld genereert door *verkopen*. B) Voorraad, dit is al het geld dat een onderneming investeert in za-

Een fabriek waar iedereen altijd werkt is zeer inefficiënt

ken die ze gaan verkopen. C) Operationele uitgaven, dit is alles wat uitgegeven wordt om voorraad om te zetten in productie. Iets anders bijzonder van de TOC is het streven naar een proces van voortdurende verbetering. Het probleem bij verbeteringen in het algemeen, en dus veranderingen,

is vaak dat weerstand ontstaat onder de werknemers. Verandering houdt namelijk onzekerheid in en mensen houden daar niet van. De methode die Goldratt hanteert in zijn theorie om toch de grote veranderingen door te voeren heet de Socratische methode. Hiermee wordt geprobeerd de medewerkers in een fabriek vertrouwd te maken met de veranderingen. Niet door deze van boven af op te leggen, maar door een denkproces bij de medewerkers te stimuleren. Hierbij staat centraal dat er niet wordt gewerkt aan op zich staande problemen. Het gaat er juist

ken. Bij het toepassen van de TOC in een bedrijf is het namelijk van het grootste belang dat iedereen werkt in termen van het doel. Dit betekent dat voor een deel 'automatisch' een aantal tegenstellingen binnen verschillende onderdelen van dat bedrijf wegvalt. Elkaar beconcurrerende afdelingen zijn uit den boze bij de TOC omdat afdelingen van elkaar afhankelijk worden. Als afdelingen inderdaad beter gaan samenwerken is er van buitenaf niet veel meer te zien dan dat 'de neuzen dezelfde kant op' zijn gezet. De TOC wordt op een agressieve manier

De productielijn van Henry Ford

om dat het oorzaak-gevolg denken resulteert in een algeheel beeld van het probleem in de onder handen genomen onderneming.

ONDERWIJS

De laatste fase in de ontwikkeling van de theorie is volgens Goldratt de invoering van de veranderde denkprocessen in het onderwijs. Zeker in Europa staat deze fase nog in de kinderschoenen. In de V.S. zijn ze op dit gebied al verder. Enkele universiteiten in de V.S. volgen de ontwikkeling van deze nieuwe theorie op de voet. Daarbij dienen de volgers van de TOC ook als adviseurs voor de bedrijven die de theorie inmiddels toepassen. Dit overigens in veel gevallen met groot succes. De uiteindelijke bedoeling van Goldratt is dan ook om door middel van zijn theorie tegenstand te bieden aan de wegstromende welvaart uit de westerse wereld in de richting van de niet-westerse wereld.

VEELBELOVEND

Niet iedereen is het er over eens dat de TOC zo veelbelovend is, of met andere woorden dat het alles waar kan maken wat het pretendeert. Een aantal mensen schrijft het succes van de TOC toe aan andere za-

gepresenteerd. Onder andere door lezingen en dure cursussen. Je kan geen vakblad open slaan of er staat wel iets over vermeld. Toch is het niet onverstandig om zo zelfverzekerd over te komen op mensen die je moet overtuigen van een theorie die oude gevestigde waarden en normen onderuit haalt.

Al met al is het boek van Goldratt een interessant werk voor iedereen die geïnteresseerd is in de TOC, of algemeen in logistiek. Naast dat de inhoud de moeite waard is, is het een makkelijk leesbaar en pakkend boek. Leuk ook is dat het in romanvorm is geschreven. Dit kan van de meeste studieliteratuur niet gezegd worden.

1 Goldratt, E.M. en Cox, J.; Het doel, een proces van voortdurende verbetering.

2 Een knelpunt is een onderdeel in de productie dat de doorstroom in termen van het doel belemmert.

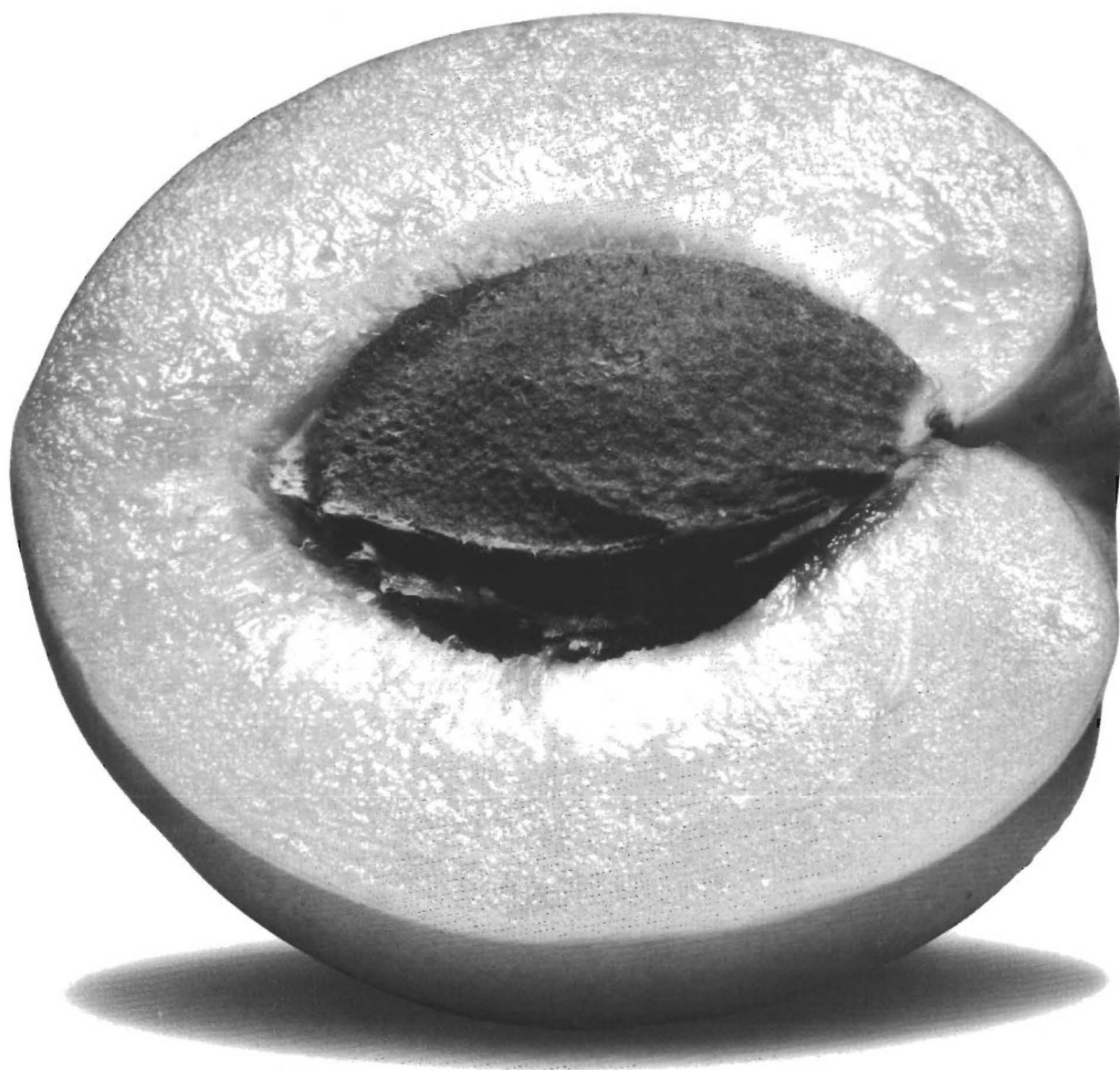
3 Rooijen, P. van, en Valstar, L.M.; In hoeverre is de theory of constraints toepasbaar in de nederlandse confectione-industrie.

4 Geldstroom, niet winst + afschrijvingen

Hugo Wentzel is vierdejaars economiestudent en is actief bij de SEF

Behalve gezond verstand vragen we nog iets extra's van je.

Om bij ons aan de slag te kunnen, is een goed stel hersens uiteraard een eerste vereiste. Maar daarmee alleen kom je er niet. Want wat stelt intelligentie voor als je die niet op passende wijze exploiteert? Doorzettingsvermogen en initiatief zijn bij ons van doorslaggevende betekenis. Wij zoeken jonge mensen die zowel het een als het ander in ruime mate in huis hebben. Ben je momenteel of binnenkort met je universitaire studie bedrijfseconomie, accountancy of econometrie in de afrondingsfase, laat ons dan weten wie je bent en waar je voor staat. Koninklijke PTT Nederland NV, Concernstaf Management Development, Postbus 15000, 9700 CD Groningen. Of bel voor meer informatie: 06-0142. **Koninklijke PTT Nederland NV**

Overzicht activiteiten lustrum

Op 25 november is er een symposium voor oud-studenten en medewerkers van de faculteit. Dit symposium draagt de titel van de lustrumbundel: *Samenleving en economie in de twintigste eeuw*. Aan de lustrumbundel hebben 32 oud-studenten en (oud)hoogleraren een bijdrage geleverd onder eindredactie van prof.dr. M.M.G. Fase en prof.dr. I. van der Zijpp. De auteurs geven elk een overzicht van hun vakgebied in de afgelopen zeventig jaar. Dr. W.F.V. Vanthoor heeft hierin de geschiedenis van de faculteit beschreven.

CONGRES VOOR WETENSCHAPPERS

'Economics and Decision Making: an International Perspective' is de titel van een wetenschappelijk congres op 26 november. Dit congres is bedoeld voor de collega-wetenschappers van de zusterfaculteiten. Een groot aantal binnen- en buitenlandse sprekers zal hier in verschillende parallelsessies spreken over de thema's 'Public Decision Making' en 'Decision Making by Firms'. De vakgroep Actuarial en Econometrie heeft twee eigen sessies onder de noemer 'Microdata and Panel Analysis'. Prof.Dr. H. Bühlmann, eredoctor van onze faculteit, zal aan het begin van de dag een lezing houden getiteld: 'Financial Risks and Insurance'. Iedereen is welkom bij deze voordracht die plaats vindt om 9.40 in zaal A van het Aggebouw. Indien er plaats is, zijn studenten ook welkom bij de parallelsessies. Meer informatie hierover volgt het oktobernummer van Rostra.

STUDENTENDAG

Op deze dag worden er voor de studenten verschillende activiteiten georganiseerd die een plezierige aanvulling geven op de studie. Er zullen verschillende workshops zijn waaronder 'Loesje' met een cursus 'Creatief Denken'. Thinktank laat zien hoe men een bedrijf opricht en Stichting Strohhalm stelt in een workshop de fundamentele uitgangspunten van de economische wetenschap ter discussie. Er worden ook managementgames gespeeld zoals een onderhandelingsgame en een bedrijvenspel. Verder zijn er lezingen. In de hal zullen verschillende stands staan met hapjes en drankjes. Let op de aankondigingen op de posters en in het volgende nummer van Rostra!

Op 16 januari 1922 werd de **Faculteit der Handelswetenschappen geopend**. Deze voorloper van de **Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie** was toen de zesde faculteit van de **Universiteit van Amsterdam**. De faculteit bestaat nu zeventig jaar; dit veertiende lustrum wordt in 1992 gevierd met twee congressen, de uitgave van een lustrumbundel, een dag voor de studenten, een groot faculteitsfeest voor studenten en personeel en een tentoonstelling over de geschiedenis van de faculteit. Hieronder volgt al vast een voorproef van de festiviteiten. In het oktobernummer van Rostra wordt uitgebreid op de verschillende activiteiten ingegaan.

drs. C. Lemmens

HENK WESTBROEK BAND

Op 27 november is er 's avonds een groot facultair feest in Agora en de hal E-H. Omstreeks 21.00 komt er een jazzband. Later op de avond treedt de Henk Westbroek Band op, afgewisseld met een swingende disco. Studenten en medewerkers van de faculteit krijgen hiervoor gratis toegangskarten.

ECONOMEN IN DRUK EN BEELD

Op 8 oktober wordt het gebouw officieel geopend. Vanaf dat moment zal ook de tentoonstelling 'Economien in Druk en Beeld' in de Prof. mr. N.G. Piersonbibliotheek te bezichtigen zijn. In deze expositie wordt onder meer aandacht geschonken aan bekende personen die ooit aan de faculteit gestudeerd hebben zoals Joop den Uyl. Ook opmerkelijke gebeurtenissen zoals de toekenning van het eredoctoraat aan H.M. Koningin Wilhelmina komt hier aan bod. De tentoonstelling duurt tot 24 december 1992.

Tanja Lemmens is medewerkster externe betrekkingen op het bureau van de FEE.

JAARBOEKJE

STUDIEVEREENIGING DER ECONOMISCHE FACULTEIT 1939

Mercurius de god van de handel, onder andere te bezichtigen op de lustrumexpositie

Rostra zoekt enthousiaste redacteurs: verwacht wordt dat je actief meedenkt, een redelijke schrijfvaardigheid hebt, interviews afneemt en artikelen schrijft. Geïnteresseerd? Stuur een sollicitatiebrief op of kom eens langs op kamer 0.05 (E3) of bel. 525.4297.

Studeren in een exotische stad

— Wat dacht je van Londen, Toulouse, Barcelona, Denver of Lissabon? —

Zes weken werken op het perscentrum van de Olympische Spelen van Barcelona, ski's repareren voor de jet-set in Aspen, Colorado (VS), rondleidingen geven op de stock-exchange van Tokyo of als vrachtwagenchauffeur werken voor een voedseltransport in Kenia. Spectaculaire bijbaantjes waar je via een tijdelijke studie in het buitenland tegen aan kunt lopen. Voor een ondernemende student die een goede studieplanning maakt en in staat is vooruit te denken kan zoiets realiteit worden.

drs. B. Boots

Bovenstaande bijbaantjes zijn natuurlijk leuke bijkomstigheden maar uiteraard ga je naar het buitenland om te studeren aan bijvoorbeeld de 'City University of London' of aan de 'Universidad Autonoma de Barcelona'. Mede dankzij de subsidies van de Commissie van de Europese Gemeenschap zijn vele zogenaamde Interuniversitaire Samenwerkingsprogramma's (ISP's) opgericht waardoor het mogelijk is om binnen je officiële studiekeerperiode uitwisselingsstudent te worden. Studenten van de FEE (onze faculteit, red.) kunnen op gunstige voorwaarden naar buitenlandse universiteiten: je krijgt vrijstelling van de collegegelden aan de gastuniversiteit; ook krijg je studiepunten voor de studie in het buitenland alsmede een aanvullende beurs voor de extra (reis)kosten; je kunt gebruik maken van alle faciliteiten die de gastuniversiteit te bieden heeft. Ook bemiddelt de gastuniversiteit bij het zoeken van huisvesting ter plekke. Daartegenover staat dat je als student minimaal je derde jaar in moet gaan en ingeschreven moet staan aan de UvA als voltijdstudent.

OPEN GRENZEN

De internationalisering van het onderwijs op de faculteit is niet uit de lucht komen vallen. Middels het Ontwikkelingsplan 1990-1994 (OP IX) heeft de UvA aangegeven een duidelijke stap in de richting van de internationalisering van het onderwijs te willen zetten. Elke student moet in principe de mogelijkheid krijgen om tijdens de studie deel te nemen aan ofwel een uitwisselingsprogramma ofwel aan internationale colleges aan de UvA. Ook de wetenschappelijke staf wordt aangespoord om internationaal actief te wor-

den: er moeten meer buitenlandse wetenschappers gaan participeren in het onderwijsprogramma aan de UvA en de medewerkers van de UvA moeten vaker voor een bepaalde periode aan een buitenlandse instelling verblijven ten behoeve van onderwijs en onderzoek. De FEE ondersteunt deze doelstellingen. "Met kracht wil de faculteit deelnemen aan Erasmus- en Tempusprogramma's en zullen anderstalige programma's worden ontwikkeld ten behoeve van Nederlandse en buitenlandse studenten" (Facultair Ontwikkelingsplan 1992-1995 en Profileringsconvenant 1992-1996). Inmiddels zijn er tot op heden zes goedgekeurde Erasmus-programma's (uitwisselingen van studenten binnen

West-Europa) die de komende jaren 32 studenten de mogelijkheid biedt om een buitenlandse universiteit te bezoeken. Als gevolg van deze uitgaande stroom is er een bezoek mogelijk van 32 buitenlandse studenten. Via de Tempusprogramma's (uitwisseling van docenten en studenten van Oost- naar West-Europa) worden ook Oost-Europese studenten in Amsterdam verwacht. Tenslotte zijn er wekelijks aanvragen van individuele buitenlandse studenten uit de hele wereld die graag één of meerdere trimesters aan de FEE willen studeren. Gezien deze ontwikkelingen zal het verzorgen van anders(engels)talig onderwijs de komende jaren worden gestimuleerd. Om buitenlandse studenten en universiteiten te informeren zijn inmiddels Engelse brochures ontworpen en is het zogenaamde 'buddy'-systeem opgezet (in samenwerking met de SEF) om buiten-

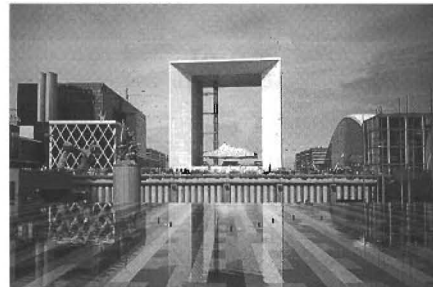
landse studenten te ontvangen en wegwijs te maken op de faculteit. Een belangrijk aspect waar nog grensverleggend werk valt te verrichten is een regeling die alle deelnemende studenten verzekert dat de behaalde studiepunten op de bul of een certificaat komen te staan en zodoende een officieel onderdeel van de studie vormen.

WERELDBURGER

Het openen van de grenzen op het gebied van het Hoger Onderwijs is voor iedereen met interesse voor het buitenland, vreemde talen en andere onderwijsmethoden dé mogelijkheid zich te ontwikkelen tot een perfecte Europeaan of een wereldburger. Bureau Buitenland van de UvA geeft algemene informatie over studeren in het buitenland en heeft bovendien speciale programma's die studenten naar de Verenigde Staten en Canada uitzenden. Op de faculteit kun je informatie over Erasmusprogramma's krijgen bij de medewerkster internationalisering op kamer 1.13. Ook informatie over de regeling 'vergoeding kosten voor scriptie-onderzoek in het buitenland', de vergoeding van de Stichting Werkgroep Studiereizen Ontwikkelingslanden (WSO) en de regeling 'subsi-

die-aanvragen congresbezoek studenten' is hier voorhanden. Bedenk wel van te voren dat de voorbereidingen in principe een half jaar duren. Wil je volgend jaar naar een buitenlandse universiteit, dan moet je daar nu al rekening mee houden in het studieprogramma. Voorts dien je voor vertrek tijd vrij te maken om je de desbetreffende vreemde taal eigen te maken en kost het verblijf aan de gastuniversiteit studietijd. Uiteraard staat er ook iets tegenover: een goede beheersing van een andere taal en kennis van en ervaring met andere culturen, studie- en onderwijsmethoden. Heb je die tijd en ben je bereid die ervoor vrij te maken, dan is het een uitdagende ervaring die niet misstaat op je cv!

Beatrice Boots is medewerkster Internationalisering op het bureau van de Faculteit.

de poort naar verre oorden

Foto: R.J. Roet

Grenzeloos studeren

Het idee van een uitwisseling kwam voor het eerst bij mij op toen een huisgenoot meedeed aan zo'n programma in Griekenland. Onze faculteit heeft ook wel uitwisseling met wat zuidelijkere oorden, maar bij een serieuze aanpak is kennis van de landstaal vereist. Daarmee ben je snel aangewezen op Engelstalige en Duitstalige universiteiten, wat beide mogelijk is. Via het Bureau Buitenland kwam ik in contact met de contactpersoon op onze faculteit en het bleek mogelijk om op korte termijn naar Duitsland te gaan. Het is de universiteit Hohenheim in Stuttgart geworden. De uitwisseling geschiedt in het kader van het Erasmusprogramma van de Europese Gemeenschap die hiervoor beurzen beschikbaar stelt. Per maand ontvang je naast je basisbeurs circa f170,-.

DUITSE DYNAMIEK

De Universität Hohenheim was vroeger een agrarisch ingestelde universiteit (nog duidelijk merkbaar aan het aparte slag landbouwstudenten), maar is sinds ongeveer twintig jaar ook in het bezit van een economische faculteit die een goede naam heeft in Duitsland. Duitse economiestudenten zijn niet wezenlijk anders dan Nederlandse, wellicht dat ze in het algemeen wat ouder zijn. De contacten met andere studenten richten zich vooral op huisgenoten (de universiteit kent een campus) en andere buitenlandse studenten. Ik heb gekozen voor de Bondsrepubliek omdat Duitsland te maken heeft met de problematiek van de transitie van plan- naar markteconomie, een situatie met een grote economische dynamiek en derhalve interessant voor studenten. Daarnaast is Duitsland de belangrijkste handelspartner van ons land, iets dat niet vaak gerealiseerd wordt; Stuttgart ligt in de Duitse bondsstaat Baden-Württemberg, van daaruit kan je gemakkelijk Frankrijk, Zwitserland, Beieren en Oostenrijk bereiken. Al liftend is ook Slovenië in een dag te bereiken. Baden-Württemberg is de rijkste (en dus ook duurste) bondsstaat van Duitsland, natuurlijk niet verwonderlijk gezien de aanwezigheid van een concern als Daimler-Benz. Overigens is Stuttgart, dat in de Tweede Wereldoorlog helemaal platgegooid is, zo'n typische Duitse winkelstad met ruime winkelstraten. Helaas mist het de intieme stadssfeer en uitgaansmogelijkheden van Amsterdam.

Het afgelopen jaar is met de uitzending van twee studenten naar de Universiteit Hohenheim in Stuttgart een start gemaakt met het bevorderen van de mobiliteit van studenten aan onze faculteit. Een belangrijk oogmerk van het Erasmusprogramma van de Europese Gemeenschap in het kader waarvan deze studentenuitwisseling mogelijk wordt gemaakt. In deze Rostra de eerste aflevering van Grenzeloos studeren: ervaringen van studenten van onze faculteit in het buitenland.

drs. F. van der Helm

INFLATIEGEMEENSCHAP

Het collegeaanbod is minder breed dan in Amsterdam maar de keuze is ruim genoeg. Een nadeel is wel dat de nadere inhoud van een bepaald college c.q. seminar meestal pas een week van tevoren bekend wordt gemaakt waardoor je in eerste instantie in het ongewisse afreist. Bij de

versiteiten kennen per jaar twee semesters met wisselend seminaraanbod. Mijn ervaring is dat er altijd wel een interessante keuze mogelijk is, zeker als je enigszins in de Duitse economie bent geïnteresseerd. Interessant is ook dat de Universiteit Hohenheim onder haar professoren Frau Renate Ohr mag scharen, een bekend pleitster tegen de voorgestelde vorm van de Europese Monetaire Unie (EMU). In de huidige opzet is volgens haar geen zinvolle EMU mogelijk omdat in de Europese Gemeenschap de factormobiliteit (te) laag is, er een ongelijke mate van vatbaarheid is voor exogene schokken in de afzonderlijke lidstaten en omdat inflatiepercentages, rentevoeten en dergelijke onderling te veel verschillen. Door de voorgestelde EMU dreigt de EG vervolgens tot een inflatiegemeenschap te verworden. Er werd in de tijd dat ik daar was zelfs een groot colloquium gewijd aan 'die ordnungspolitischen und institutionellen Fehlentscheidungen von Maastricht'.

Zelf heb ik als voornaamste seminar een college over 'makro-ökonomische Probleme der deutschen Einigung' gevolgd. Een actueel college met veel aandacht voor de transitieproblematiek van plan- naar markteconomie. Ook de onzekere eigendomsverhoudingen, de stokkende privatisering en de snelle daling van het overschot op de handelsbalans van de Bondsrepubliek kwamen aan de orde.

'ÜBERHAUPT'

Al met al ben ik met veel plezier in Duitsland geweest. De universiteit bood boeiende colleges aan, Duitsland zelf is economisch en politiek gezien een interessante kwestie en een buitenlands verblijf vormt 'überhaupt' een ervaring op zich, die ik iedereen kan aanraden.

Freek van der Helm is zojuist afgestudeerd in economie

Foto: Anne Smaal

'Freek hatte eine gute Zeit'

keuze van een bepaald vak dien je er op te letten dat het eventuele resultaat ook in Nederland kan worden erkend. Het is verstandig hier van te voren al contact over te hebben opgenomen en de coördinatrice op onze faculteit in te schakelen. Erkenning van de behaalde studieresultaten wordt uiteraard moeilijk als je een buitenlands seminar in een bepaalde vorm reeds aan onze faculteit hebt behaald. De Duitse uni-

EEN ECONOOM DIE WIL WETEN HOE DE WERELD ACHTER DE CIJFERS IN ELKAAR ZIT, GAAT OP ONDERZOEK UIT BIJ VB ACCOUNTANTS.

De accountants van VB zijn intensief betrokken bij het werkteerrein van hun cliënten, bij de wereld achter de cijfers. Ze krijgen te maken met de complexe vraagstukken waarmee de overheid en de non-profitsector worden geconfronteerd. De accountants van VB verdiepen zich in financieringsproblemen, begrotingstekorten, herverdeling van geldstromen en in kwesties als stadsvernieuwing, milieuzorg, privatisering en fusies.

de aandacht voor persoonlijke ontplooiing en de open relaties met collega's en cliënten.

Carrière-planning. Je start je loopbaan bij een organisatie die innovatie hoog in haar vaandel voert. Natuurlijk investeert VB in zijn medewerkers. VB kent een uitgebreid intern opleidingsprogramma, een loopbaanplan voor economen een management development-programma voor pas

De wereld van VB. VB is met ruim 1.300 medewerkers en 30 vestigingen één van de grote accountantskantoren van het land. Een eigentijdse organisatie met een veelzijdig dienstenpakket en een eigen visie op dienstverlening.

VB werkt voornamelijk voor organisaties als gemeenten, ministeries, nutsbedrijven, ziekenhuizen en theaters. Een dynamische wereld waarin naast economische ook sociale en politieke afwegingen een belangrijke rol spelen. In de cultuur van VB ligt dan ook een sterk accent op maatschappelijke betrokkenheid. Dat is te merken aan de sfeer in het bedrijf, de manier waarop wij georganiseerd zijn,

afgestudeerde registeraccountants. Het loopbaanplan is erop gericht dat startende economen zo snel mogelijk als zelfstandig werkende accountants functioneren. In ongeveer drie jaar tijd groei je door naar de functie van controleleider. VB biedt je bovendien een prima salaris, ruime loopbaanmogelijkheden en uitstekende andere voorzieningen, die meegroeien met jouw ontwikkeling.

Informatie en sollicitatie. Wil je meer weten over VB of wil je solliciteren? Schrijf dan een brief naar VB Accountants, Afd. personeel en organisatie, Postbus 19331, 2500 CH 's-Gravenhage of bel: 070-3738388.

VB Accountants
Advies
Belastingadviseurs

WERKEN BIJ VB IS INVESTEREN IN JEZELF.

AGENDA

1 oktober

**EEFA kennismakingsbijeenkomst.
16:00 u faculteitsborrel in Agora's
spilzaal.**

7 oktober

**FAA dag met lezing en simulatie-
spel voor valutadealers.**

8 oktober

**'At your service', marketingcon-
gres KUB, info: Mirja 013-663044
(12-14u).**

**Opening Lustrumexpositie in Pier-
sonbibliotheek.**

**Opening Roeterseiland door mini-
ster Ritzen, alleen voor genodig-
den.**

11 oktober

**Lezing drs. E. Dirksen: 'Privatise-
ring in Midden- en Oost-Europa',
16:00u, E0.20.**

13 oktober

Promotie J.W.M. Mevissen, 15:00 u

14, 15 en 16 oktober

EEFA excursie naar Londen.

3e week oktober

SEF Zaalvoetbaltoernooi.

22 oktober

**'Understanding the Far East',
congres voor gevorderde economie-
studenten over de politieke en eco-
nomische ontwikkelingen in het
Verre Oosten. Info: Stichting Jason
070-3605658.**

23 oktober

**AIO- presentatiedag in Utrecht, in-
lichtingen: Miep, tel. 525.4107.**

31 oktober, 1 en 2 november

**13e Dag van het aandeel met o.a.
een beleggersmarkt in de RAI.**

**Speel zelf minister van Financiën
met computerspel van NIBUD, te
kopen in kiosken à f 9,95.**

De studentenverenigingen worden verklaard op
pag. 14/15

Schweinerei

Jacco Kroon

"Na één uur *absoluut* geen toegang voor studenten". Een plakkaat met deze tekst prijkte in vroeger dagen op de deur van de onderwijsadministratie in het oude faculteitsgebouw. Een naïef student die na de klok van énen toch naar binnen stapte ontdekte al gauw dat dit geen loze kreet was. Onder een windvlaag van ongestuvige woorden tuimelde hij weer door de deuropening naar buiten. Makkend kreeg de student een *déjà vu* betreffende zijn verwoede pogingen om, voor de omwenteling, een postzegel te kopen bij een Pools postkantoor. Ook de studieadviseurs lieten zich van hun beste kant zien. Het bordje "Bert en Ina verzoeken u vriendelijk ons niet te storen" liet de nooddriftige student doorgaans met lege handen. Ach, maar in die goede oude tijd waren er wel wat verzachtende omstandigheden voor het gebrekkige functioneren van de studentenvoorzieningen. De sombere atmosfeer van het gebouw aan de Jodenbreestraat drukte zwaar op de medewerkers. Gevangen in een omgeving van oranje meubelen en grijs beton moest een mens zich wel eens ontladen. De directe cliëntèle lag voor de hand. De donkere dagen in de Brezjnev-bunker liggen nu achter ons. Een handvol interim-managers heeft sindsdien de stemming aangezwengeld en de studentendiensten mogen zich inmiddels verheugen op een vlot gestylede werkomgeving in vrolijke pasteltinten. Iedereen gaat fluitend naar zijn werk en de non-coöperatieve instelling heeft plaats gemaakt voor een behulpzame glimlach.....not! Een oude vos verliest nooit zijn streken. Men wil, bijvoorbeeld, nog steeds uw collegekaartnummer of tentamencijfer niet opzoeken als u geen legitimatiebewijs bij u heeft. Dit wordt om duistere redenen als chantage gevoelige informatie beschouwd. Neem het geval van student J.K..

Deze heeft enige vertraging opgelopen gedurende zijn studie en probeert een beroep te doen op het auditorenfonds. Voor de aanvraag heeft hij een cijferlijst en een verklaring van de studieadviseur nodig. Hij meldt zich bij de balie voor een cijferlijst. De medewerker vertelt hem dat hij een schriftelijk verzoek in moet dienen, met redenen omkleed. De lijst is klaarblijkelijk geen recht maar een gunst. Het kan echt niet mondeling, dus leent J. papier en pen van de medewerker en schrijft ter plekke zijn verzoek. Bij voorbaat dank voor de belangeloze medewerking. De volgende dag kan hij de uitdraai ophalen. Het is 11.20 en hij is twee stappen verwijderd van de studieadviseur. Het telefonisch spreekuur is weliswaar van 11.30 tot 12.30 (het inloopsprekkuur is vervallen) maar J. neemt aan dat hij mondeling een afspraak kan maken nu hij er toch is. Mis. De studieadviseur is er wel, maar wil uitsluitend telefonisch een datum prikken. Al snel blijkt J. in een Kafkaïaanse cirkel te belanden. De drie uur in de week die hij kan bellen is de lijn continu in gesprek. Behalve het maken van afspraken, geeft de adviseur deze uren namelijk ook telefonisch advies. Waarom worden studenten toch beschouwd als een lastig bijproduct? Wat zijn die andere activiteiten, groter in importantie, die schijnbaar veel meer tijd vergen? Of vinden ze ons gewoon niet aardig?

Bien sûr

Ellen Bien kamer 121

Jawel, een nieuwe columnist in de Rostra. Mijn naam is Ellen Bien, vierdejaars economie en vanaf 1 september ben ik student-lid in het faculteitsbestuur. In deze functie volg ik Frank Heemskerk op, die deze een jaar lang heeft vervuld. Dit biedt de kans om een jaar lang, net als mijn voorgangers, een column van 400 woorden te schrijven, waarin ik hopelijk iedereen nuttige en interessante dingen kan vertellen. Dit keer is vierhonderd woorden best veel omdat ik nog maar twee dagen bezig ben. De deadline van deze Rostra ligt dit keer op drie september en één september ben ik begonnen. Deze functie is inclusief kamer 1.21 en daar ben ik bereikbaar voor iedereen die opmerkingen, klachten, vragen of suggesties heeft. Voor de nieuwe Rostra lezers is het wel handig om in het kort uit te leggen hoe de faculteit wordt bestuurd. Het bestuur bestaat uit vijf personen. Drie hiervan zijn afkomstig uit de wetenschappelijke staf, waarvan een voorzitter is van het bestuur, de decaan. Een lid van het ondersteunend en behorend personeel en een student. Afgetreden is decaan prof. dr. J.W. Zwemmer, hij is opgevolgd door prof. dr. J.S. Cramer, voormalig Directeur van de Stichting voor Economisch Onderzoek. Een vice-decaan is inmiddels ook gevonden en zal, als hij 21 september door de raad benoemd wordt, één oktober beginnen. Aangebleven zijn drs. R.A. de Klerk en mw. E.E.M. Bonke.

Inmiddels heeft de interim-manager mr. M. van Dijk het strijdtoneel verlaten. Van Dijk vervulde na het vertrek van directeur mw. drs. J. Kerkhoven tevens de functie van directeur. Een nieuwe directeur begint 1 oktober en zijn naam is drs W.K.B. Koning, thans adjunct-directeur bij de Faculteit der Rechtgeleerdheid.

De decaan Cramer is tevens voorzitter van de faculteitsraad, welke bijna alle beslissingen binnen de faculteit neemt. De faculteitsraad heeft 14 leden, waarvan 7 leden uit de wetenschappelijke staf, één lid uit het behorend en ondersteunend personeel. Zes leden zijn studenten van Age of NOBAS. 14 september is het nieuwe doctoraalprogramma begonnen. Als alles goed gaat is er 30 september een voorlichtingsbijeenkomst over het nieuwe programma. Enkele mensen zullen vertellen over de verschillende varianten. Daarnaast is er een zogenaamde 'doctoraalklapper' in voorbereiding waarin je meer informatie kunt vinden over de varianten, de achterliggende filosofie, voor welke studenten ze geschikt zijn, in welke volgorde je de vakken het best kunt volgen, beroepenoriëntatie en wat de toekomstperspectieven zijn. Nadere aankondiging over de voorlichtingsbijeenkomst en de doctoraalklapper volgt nog.

HIER GAAN WE NAAM MEE MAKEN.

De bank die met u meedenkt heeft een nieuwe naam: ING Bank. Maar voor u is vooral van belang dat onze instelling niet is veranderd. U kunt rekenen op een deskundig, persoonlijk advies; dat staat hoog in ons - nieuwe - vaandel.

ING BANK

Serwa

Begin December. Serwa kwam langs. Hij vond blinkbaar dat het tijd werd het burenccontact van een extra dimensie te voorzien. Het onderwerp van gesprek - voor zover je van een gesprek kon spreken tenminste - werd bij de geringste afdwaling op dwangmatige wijze teruggebogen tot essentie: Drugs. Achteraf gezien kan ik zeggen dat hij al een aardig eindje heen was, maar hoewel ik zijn onverstoortbaarheid en zijn onstuitbare energie, gekoppeld aan een niet aflatende behoefte om het woord te voeren bevreemdend vond, kwam ik nog niet op het idee hem voor gek te verslijten. Hij keek je toen nog gewoon aan wanneer je iets tegen hem zei en reageerde er ook op, zei het vrij minimaal. Na een poos kreeg ik er aardig genoeg van maar het kostte me heel wat moeite om er van af te komen. Niettemin, hier volgt een opsomming van zijn belangrijkste mededelingen die avond. Samen met één van zijn beste vrienden had hij in Oost-Kroatië een enorm stuk land gehad, helemaal volgestouwd met marihuanaplanten van de allerhoogste kwaliteit. Hij had vernomen dat alles inmiddels was platgewalst door tanks tijdens de inval van de Serviërs en de federale troepen afgelopen zomer.

Doorgaand op de burgeroorlog had hij de 'vertrouwelijke' informatie dat autoriteiten in Belgrado het op een akkoordje hadden gegooid met de plaatselijke drugsmafia, van wie zij alle beschikbare heroïne hadden opgekocht om het vervolgens via officieren bij de frontsoldaten te laten terechtkomen. Kroatische militairen hadden de heroïne aangetroffen in het bloed van gesneuvelde Serviërs. Ook gore slachtpartijen onder onschuldige burgers werden aan het druggebruik toegeschreven. En, of het waar was of niet, om zijn verhalen gezag te verlenen, voegde hij eraan toe dat zijn moeder directrice was van de grootste farmaceutische industrie van heel Joegoslavië, waarmee hij maar zeggen wilde dat hij toegang had tot het laboratorium van de chemische drugs, en hij trok er een gezicht bij alsof zijn moeder het hem met de paplepel had ingegoten, de laboratoriumrat! Half december. Goran, een intellectueel ingestelde jongen, vriend van Serwa en eveneens afkomstig uit Zagreb, van wie ik reeds vernomen had dat hij voor zijn vrienden op het schaakbord onoverwinnelijk was, vroeg of ik met hem wilde spelen. Spoedig draaide ook hij het gesprek richting psychedelica. Zijn interesses in het bovennatuurlijke en het onderbewuste werden niet alleen in gang gezet door horror- en science-fictionliteratuur maar ook door hallucinerende drugs, LSD en paddestoelen. Doordat deze middelen hem toegang verschafden tot de geheime spelonken van zijn geest, meende hij allerlei waarheden te kunnen ontdekken, niet alleen aangaande hemzelf maar ook de gehele mensheid. Zijn psychedelische reislustigheid verliep niet altijd zonder kleerscheuren, zo luidde het antwoord op

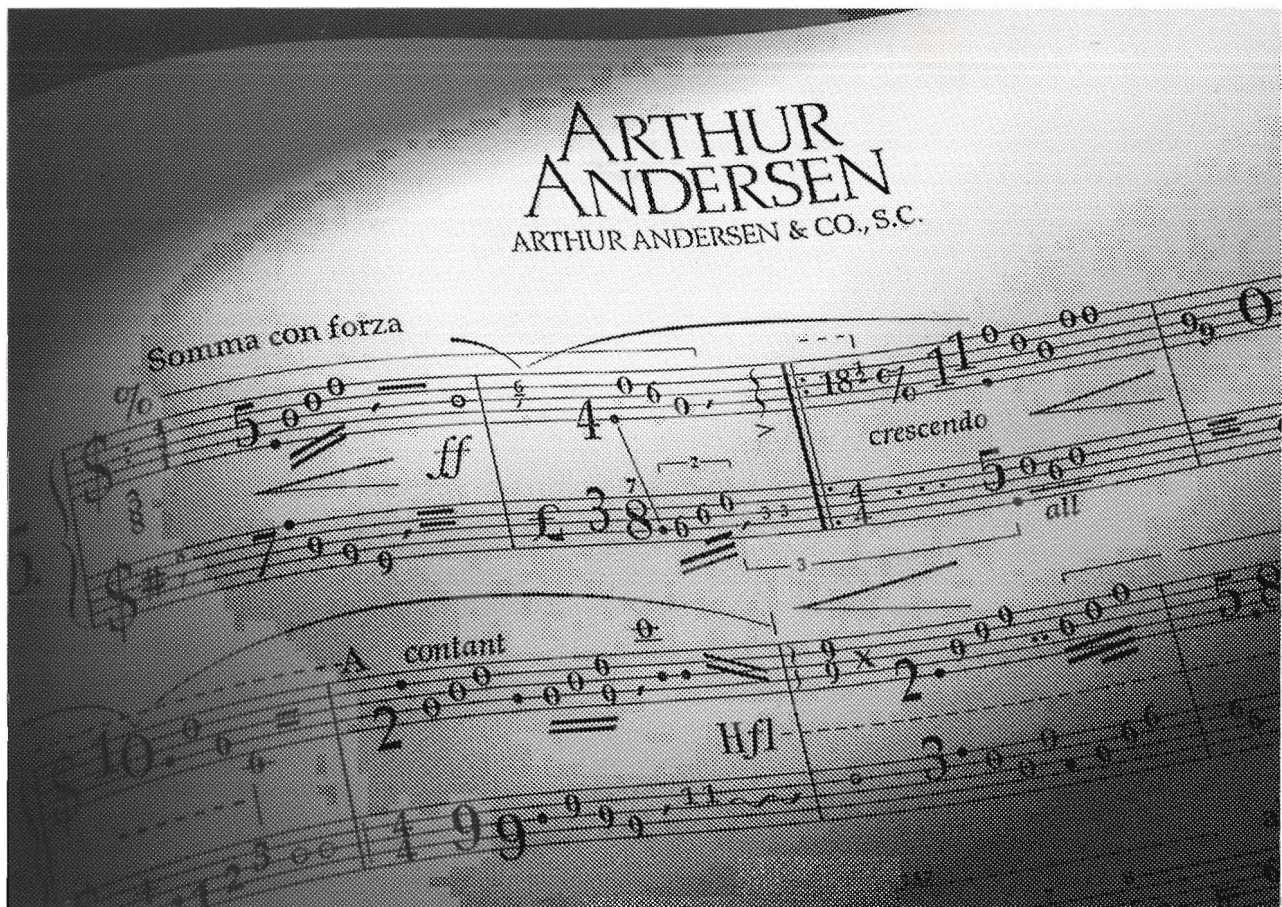
Begin December. Serwa kwam langs. Hij vond blinkbaar dat het tijd werd het burenccontact van een extra dimensie te voorzien. Het onderwerp van gesprek - voor zover je van een gesprek kon spreken tenminste - werd bij de geringste

mijn bezorgde vraag of heel vaak trippen niet een beetje gevaarlijk kon zijn. Hij vertelde dat hij al twee keer naar aanleiding van de drugs was overvallen door symptomen van epilepsie, maar die waren gewoon weer overgegaan en nooit meer teruggekomen. Nee, ernstiger zorgen maakte hij zich over zijn vriend Serwa, die volgens hem al ruim een week niet meer geslapen had en zich steeds gestoorder begon te gedragen. Dat wil zeggen hij was onafgebroken aan het praten, onsamenhangende mengsels van fantasiën, halve herinneringen en totale onzin, terwijl hij al maar slechter in staat was te luisteren naar een ander en, sterker

Hoofse Party 161

nog, soms zelfs nergens meer op reageerde, waarbij hij het één of twee keer zo bont maakte hem, Goran, die hij toch al jaren kende, niet meer te herkennen. Eind december. Serwa werd geleidelijk aan onmogelijker voor zijn omgeving. Wie in zijn buurt was, had geen seconde rust. Tegelijkertijd had Serwa voortdurend publiek nodig. Hij sprak als een orakel wiens niet te stuiten woordenstroom gepaard ging met dodelijk ernstige blikken als moest de gezegende luisteraar het gesprokene grondig tot zich door laten dringen om zodoende de oplossingen van enige wereldraadsels aan zijn geheimtaal te kunnen ontfutselen. Zo wist hij mij te vertellen, toen ik hem met een 'begeleider' voor de deur van het huis aantrof, dat er die dag een grote feestelijke optocht door de straat was voorbijgetrokken, dat er iemand in diezelfde straat korte tijd later was doodgeschoten en dat er de afgelopen nacht een gigantische knalfuif in zijn hol had plaatsgehad. Zijn 'begeleider' - die ik overigens nooit eerder gezien had - en ik wisselden onderwijl blikken: Hilariteit over de idioterieën die elkaar opvolgden en gevoelens van triestheid vergelijkbaar met die bij een sterfgeval stredden om voorrang. Op een zondagavond, om half acht klopte Goran op mijn deur. Of hij een dokter mocht bellen. Hij belde en legde de dokter uit dat zijn vriend niet alleen een gevaar was voor zichzelf maar ook voor zijn omgeving. "Mooi," zei de dienstdoende arts, "Dan kom ik niet, want ik hoef lijf en leden niet in de waagschaal te stellen..." De GG&GD verklaarde vervolgens dat opname uitsluitend mogelijk was op uitdrukkelijk 'verzoek' van de betreffende persoon. Nul op het request dus! Ik liet Goran naar Zagreb bellen om Serwa's vader op de hoogte te stellen. Na enig onverstaanbaar Servo-Kroatisch deelde Goran mij met een angstige blik in zijn ogen mee dat Serwa's vader zijn zoon graag aan de telefoon wilde hebben. Ik stemde hiermee in, waarop Goran mij met uitpuilende ogen aankeek alsof ook ik gek geworden was. Ik liet Serwa binnen, hij oogde zeer gespannen maar niet vijandig en ook niet onvriendelijk. Eerder ingetogen, of hij in een filosofisch vraagstuk verwickeld was. "Ik denk, dus ik besta?" Als een lammetje liep hij naar de telefoon. Na een joviale groet ging hij direct over tot de orde van de dag. Hij begon midden in een zin. Het Servo-Kroatisch klonk zwaar en ronkend. De minuten verstreken. Gedurende zijn monoloog zat hij onderwijl als een bezetene met een ballpoint tussen duim en wijsvinger te wapperen. Hij verbrak de verbinding zoals hij hem begonnen was, midden in een zin. Voordat zijn vader er een speld tussen kon krijgen, had hij abrupt de hoorn op de haak geknald om op te staan. Ik begeleidde hem naar de deur, alwaar hij met de deurkruk in de hand halt hield en sprak: "We are all completely isolated!" En: "I am completely paranoid!" Vervolgens stelde hij mij voor een onderling communicatiesysteem in te voeren dat gebaseerd was op het geven van klappen tegen het plafond, beantwoord door dreunen op de vloer of omgekeerd, zodat: "We know that you are here and I am there." Exit Serwa. De telefoon rinkelde. Het was zijn vader. Hij klonk overstuur en huilde. Hij zou zo snel mogelijk naar Amsterdam komen.

Ronald Heiloo, Hugo Strikker

COMPONISTEN GEZOCHT (M/V).

Het financiële reilen en zeilen van een bedrijf kan natuurlijk gezien worden als een droge combinatie van cijfers. Maar toch.

Tussen die cijfers bestaat wel degelijk een verband. Allemaal dragen ze een betekenis met zich mee. Elke post vertelt z'n eigen verhaal.

Wie ze op die manier beziet, ontdekt feilloos de valse noot in de partituur. Wie ze zo kan lezen, voelt snel genoeg of het hier gaat om een grandioze ouverture of een zwanezang.

Wie dit kan, zou bij Arthur Andersen kunnen werken. Wij zien accountancy als meer dan een plichtmatig controleren.

Veel eerder gaat het om adviseren. Daarin kan de ene accountant zich van de andere onderscheiden. Dat deze filosofie in de praktijk werkt, blijkt.

Arthur Andersen heeft wereldwijd inmiddels meer dan 57.000 medewerkers verspreid over meer dan 300 vestigingen. Maar waar u ook binnen-

komt, overal zal u één ding opvallen: hier doen mensen met plezier hun werk.

Voor onze vestigingen in Den Haag, Rotterdam, Eindhoven en Amsterdam zijn we nu op zoek naar jonge bedrijfseconomen en HEAO'ers die net zoveel plezier aan hun vak beleven. Of op z'n minst zouden willen beleven.

Heb je 'n dergelijk enthousiasme voor je vak? Schrijf dan naar mevr. E. Piller, Stadhoudersplantsoen 24, 2517 JL Den Haag. Of bel 070-3425625. We maken graag 'ns met je kennis.

ARTHUR ANDERSEN

ARTHUR ANDERSEN & CO., S.C.

ACCOUNTANCY